

על עירייה הדין

בג"צ
כמקום מפלטו האחרון של האזרח
האומנם!?

תנועת רגבים
תמוז ה'תש"ע - יוני 2010

הרס בתים בעמונה | בנייה בלתי חוקית בחוסן

תנועת רגבים (ע"ר)

תנועה ציבורית לשמירה על אדמות ונכסי הלאום.
 התנועה פועלת למניעת השתלטות לא חוקית על אדמות מדינה
 ולשמירה על כללי מנהל תקין בכל הנוגע למדיניות הקרקעית של מדינת ישראל.

התנועה פועלת במישור הציבורי, הפרלמנטרי והמשפטי,
 באמצעות פרסום מאמרים, דו"חות ציבוריים, מחקרים ונקיטת הליכים משפטיים.

פעילות זו מתבצעת על מנת לקדם את מטרות התנועה
 ולהביא להשבת החזון הציוני למקומו המוביל בקביעת מדיניות היום-יום של מדינת ישראל.

החזון הציוני, בראייתה של תנועת רגבים, הוא בראש ובראשונה
 חזון יהודי בוטח ומאמין, אך בד בבד הוא גם חזון אנושי, צודק ומוסרי,
 שחלק מביטוייו הם הקפדה על טוהר מידות וכללי מינהל תקין.

כתיבה ועריכה: בצלאל סמוטריץ', עינת קורמן

ייעוץ משפטי: עו"ד עמיר פירש

צילום, תחקיר ונתונים: עובד ארד

תרגום לאנגלית: נחום שניצר 052-2674672

עיצוב גרפי: אפרת עיצובים 02-9933304

בשער - מימין: הריסות בתי היישוב היהודי עמונה.

משמאל: וילה בלתי חוקית בכפר הפלסטיני חוסן.

בהוצאת:

תנועת רגבים (ע"ר)

ת"ד 44439 ירושלים 91443

טל': 02-6560303

פקס': 02-6560363

office@regavim.org

www.regavim.org

תוכן עניינים

במקום הקדמה 4

מבוא - מטרת הדו"ח 5

עיקרי הממצאים 6-7

פירוט עיקרי הממצאים 8-10

שקלול הפרמטרים 11

פירוט העתירות והממצאים

עתירת **עפרה** (בג"צ 5023/08) 14-15

מול עתירת **סילוואד** (בג"צ 702/09) 14-15

עתירת **חרשה ושכונת היובל** (בג"צ 9051/05) 16-17

מול עתירת **מזרעת אל קבליה** (בג"צ 2115/06) 16-17

עתירת **חלמיש** (נווה צוף) (בג"צ 3899/09) 18-19

מול עתירת **ביר-זית** (בג"צ 1161/06) 18-19

עתירת **מגרון** (בג"צ 8887/06) 20-21

מול עתירת **ג'בע** (בג"צ 433/09) 20-21

עתירת **רחלים** (בג"צ 2295/09) 22-23

מול עתירת **יתמא** (בג"צ 5377/09) 22-23

עתירת **עמונה** (בג"צ 6357/05) 24-25

מול עתירת **חרבתא** (9533/06) 24-25

עתירת **נתיב האבות** (בג"צ 8255/08) 26-27

מול עתירת **חוסן** (בג"צ 1113/08) 26-27

עתירת **קריית נטפים** (בג"צ 6821/09) 28-29

מול עתירת **ששת האתרים** (בג"צ 6243/08) 28-29

סוף דבר 30

במקום הקדמה

"אכן, השוויון הוא ערך יסודי לכל חברה דמוקרטית, "אשר המשפט של כל מדינה דמוקרטית שואף, מטעמים של צדק והגינות, להמחישו..." (הנשיא אגרט בד"נ 10/69 [13], בעמ' 35)... הצורך להבטיח שוויון הוא טבעי לאדם. הוא מבוסס על שיקולים של צדק והגינות. המבקש הכרה בזכותו, צריך להכיר בזכותו של הזולת לבקש הכרה דומה. הצורך לקיים שוויון הוא חיוני לחברה ולהשכמה החברתית שעליה היא בנויה. השוויון שומר על השלטון מפני השרירות. אכן, אין לך גורם הרסני יותר לחברה מאשר תחושת בניה ובנותיה, כי נוהגים בהם איפה ואיפה. תחושת חוסר השוויון היא מהקשה שבתחושות. היא פוגעת בכוחות המאחדים את החברה. היא פוגעת בזכותו העצמית של האדם...

השוויון משתרע על כל תחומי החיים והמדינה. על-כן יש לקיים שוויון בין בני אדם המשתייכים לדתות, לאומים, עדות, גזעים, מפלגות, השקפות גופים וקבוצות שונות... על הצורך להבטיח שוויון בישראל אנו למדים ממקורות שונים. הראשון שבהם הוא הכרזת העצמאות. הקובעת, כי מדינת ישראל - "תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדלי דת, גזע ומין".

בצד מקור זה יש להצביע על עצם אופיה הדמוקרטי של המדינה כמחייב את התגשמותו של עקרון השוויון..."

בג"צ 953/87 פורז נ' עיריית תל-אביב, פ"ד מב(2) 309, עמוד 332

אין מתאימים יותר מדברי תוכחה אלו, מילים כדרבנות שיצאו מתחת ידיהם של שופטי בג"צ בכבודם ובעצמם, בכדי לבחון לאורם את התנהלותם שלהם בשאלות הנוגעות לשלטון החוק ולזכויות אדם בשטחי יהודה ושומרון.

בדו"ח שלפניכם נחשפות עובדות המדברות בעד עצמן, והן עושות זאת טוב יותר מכל הסבר, ניתוח או פרשנות שניתן היה להצמיד להן.

פשוט קראו ושפטו בעצמכם.

מבוא

בשנים האחרונות וכחלק ממגמת ההתערבות הגוברת של בית המשפט העליון בפעולות הרשות המבצעת, החל שוטף אותנו גל של עתירות כנגד בנייה בלתי חוקית המתבצעת בשטחי יהודה ושומרון.

מקצת העתירות מוגשות בידי ארגוני שמאל ומכוונות כנגד ההתיישבות הישראלית (להלן: "עתירות השמאל"), ומקצתן בידי ארגונים המזוהים עם הימין ומכוונות כנגד בנייה בלתי חוקית במגזר הפלשתיני (להלן: "עתירות הימין").

למעשה, ניתן לומר כי מדובר 'בעתירות ראי', שכן אלו גם אלו מבוססות על אותה תשתית עובדתית רלוונטית ואלו גם אלו מעוררות את אותן השאלות המשפטיות.

אם לתמצת את העיקרון המוביל בכל העתירות הרי שהן מכוונות כנגד רשויות האכיפה ביהודה ושומרון (המנהל האזרחי), בטענה כי הן נמנעות מלבצע את המוטל עליהן ולאכוף את החוק כנגד הבנייה הבלתי חוקית. כלל העתירות הוגשו כנגד מבנים אשר אין חולק על היותם בלתי חוקיים.

מבחינת השאלות המשפטיות שמעלות העתירות, הרי שבראש ובראשונה על בית המשפט להכריע האם קיימת עילה להתערבותו בשיקול דעתן של רשויות האכיפה או שהתנהלותן אינה חורגת ממתחם הסבירות. אם הוחלט שיש מקום להתערבות שיפוטית, עובר בית המשפט לשלב הבדיקה השני - בחינת המקרה הנדון לגופו והכרעה בו לפי ראות עיניו.

בדו"ח שלפניכם נסקרת בתמצית התייחסותו של בית המשפט העליון לעתירות הרבות המונחות על שולחנו בעת האחרונה ואשר הוגשו משני צדי המתרחס הפוליטי בין השנים 2005 ל- 2009. התמונה העולה מן הדו"ח אמורה להדיר שינה מעיני כל מי שהדמוקרטיה הישראלית יקרה ללב.

התייחסותו של בג"צ לעתירות נבחנת בדו"ח על בסיס פרמטרים זהים, אובייקטיביים ומדידים, ומן הממצאים ניתן לראות בבירור כי בעוד שעתירות השמאל זוכות להתייחסות רצינית ומחמירה, הרי שעתירות זהות המוגשות על ידי מי שמזוהים עם הימין זוכות להתייחסות מזלזלת ולא רצינית.

בדו"ח נבחנים מדעית פרמטרים קבועים, ובהם: משך הזמן שניתן לתגובה, מספר דיונים שהתקיימו ופרקי הזמן שחלפו בין דיון לדיון, הרכב השופטים אשר מונה לדון בהן וכן הוצאת צווי ביניים וצווים על תנאי.

הדו"ח מתמקד בבחינת המרכיבים הפרוצדוראליים של ההליך, שכן מרכיבים אלו מתקיימים בהליך עוד בטרם נבחנו הסוגיות העולות בו לעומקן ומשכך הם משקפים את נקודת המוצא ואת העמדה הבסיסית ממנה ניגשים השופטים אל הסוגיה. משום כך

את ההבדלים התהומיים כפי שהם משתקפים בדו"ח לא ניתן לתלות בדקויות משפטיות מלומדות, והתוצאה, כאמור, חמורה ומדאיגה.

אין המדובר בעתירה אחת, לא בשתיים וגם לא בשלוש. בדו"ח שלפניכם מוצבות זו מול זו כל העתירות שהוגשו נגד בנייה בלתי חוקית ביהודה ושומרון בשנים האחרונות, "תמונות ראי" שהוגשו כולן בתקופה האחרונה, ומצביעות כולן על אותה מגמה מפלה, אשר דומה כי כבר אין איש מן השופטים עושה ולו מאמץ קטן להסתירה.

לא ניתן לתלות זאת ביד המקרה, וגם לא בדעות שונות של שופטים שונים. העובדות המתוארות בדו"ח מצביעות בבירור על מדיניות עקיבה ומודעת המובלת בידי נשיאת בית המשפט העליון, השופטת דורית בייניש. מדיניות המבוססת על השקפת עולם פוליטית, מונעת על ידה ומכתיבה במובהק יחס שונה ומפלה בין ימין לשמאל, בין תומכי ההתיישבות ומתנגדיה.

בעידן שבו בית המשפט העליון מנסה לעצמו יותר ויותר סמכויות של התערבות בעבודת הרשויות המחוקקת והמבצעת, מדאיגים מאוד הסממנים הפוליטיים המובהקים המוצאים את ביטויים בהחלטות ובפסקי דין היוצאים מתחת ידי שופטיו והופכים אותו לכלי נשק בידי צד מסוים של המפה הפוליטית.

לא ניתן לצפות מן הציבור לתת אמן בשופטיו אם אלו נוטלים לעצמם את הזכות לתפוס צד באופן כה מובהק בוויכוח הפוליטי, לרתום לטובתו את עגלת המשפט ואת המנדט שניתן להם, ולהפוך בצניניות את שלטון החוק לכלי נשק חד-כיווני בידי צד אחד וכנגד הצד האחר.

הדו"ח שלפניכם מהווה תמרור אזהרה הקורא לנו כחברה "עצור"! רגע לפני איבוד הלגיטימציה של בית המשפט העליון, רגע לפני שהסדק באמון הציבור הופך לפער שכבר לא ניתן יהיה לגשר עליו, רגע אחד קטן לפני שאנו מתדרדרים אל התהום שתפגע אנושות בשלטון החוק ותסב נזק בלתי הפיך לדמוקרטיה הישראלית. כל מי שהדמוקרטיה הישראלית יקרה ללב, ולא פחות מכך כל מי שבית המשפט העליון ותפקידו ההכרחי במדינה דמוקרטית יקרים ללב, חייב לעצור מול הנתונים הקשים העולים מן הדו"ח, לבחון אותם ביושרה אישית ומקצועית ולהסיק את המסקנות הנדרשות.

תקוותנו כי אלו הנדרשים לכך יבצעו את חשבון הנפש הנדרש, ישיבו את בית המשפט העליון למקומו ולתפקידו בחברה דמוקרטית: כתובת ומשענת איתנה לכל אזרח באשר הוא ללא הבדל דת, גזע ומין, אך גם ללא הבדלי השתייכות פוליטית, השקפתית ומגזרית.

עיקרי הממצאים

בכדי לבחון האם יש הבדל ביחסו של בנ"צ לעתירות המוגשות מימין לאלו המוגשות משמאל, נערכה במסגרת הכנת הדו"ח השוואה בין העתירות על בסיס פרמטרים קבועים, מרביתם, כאמור, נוגעים לחלקו הפרוצדוראלי של ההליך.

התוצאות מוגשות כאן לפניכם כהווייתן, בתחילה בטבלה מרכזת, בהמשך בהסבר עיקרי הממצאים לפי הפרמטרים השונים, ולבסוף בפירוט מדגם של שמונה זוגות 'עתירות ראי', מסודרות זו מול זו.

מס' ימים לתגובה מקדמית	צו ביניים	צו על תנאי	מס' ימים לדיון ראשון	מס' דיונים שהתקיימו	נשיאה/ בראשות ההרכב
25	90%	35%	177	1.9	57%
88	0%	0%	389	0.5	0%

עתירות השמאל

עתירות הימין

אתר	מס' תיק	העותרים	מס' ימים לתגובה מקדמית	צו ביניים	צו על תנאי	מס' ימים לדיון ראשון	מס' דיונים שהתקיימו	נשיאה/ בראשות ההרכב
עמונה	6357/05	שלום עכשיו	21	✓	-	195	1	✓
חרשה והיובל	9051/05	שלום עכשיו	60	✗	✓	61	3	✓
קרית ספר	143/06	שלום עכשיו	14	✓	✓	8	5	✗
מיגרון	8887/06	שלום עכשיו	21	לא התבקש	✓	102	4	✓
נתיב האבות	2817/08	שלום עכשיו	22	✓	-	30	1	✗
עופרה	5023/08	יש דין+בצלם	10	✓	✓	33	3	✓
נתיב האבות	8255/08	שלום עכשיו	30	לא התבקש	✗	300	2	✗
נתיב האבות	8258/08	שלום עכשיו	30	לא התבקש	-	230	1	✗
בית אל (ארטיס)	9060/08	פלסטינים	35	✓	~	41	2	✓
עמונה	9949/08	פלסטינים	30	לא התבקש	✓	520	1	✓
רחלים	2295/09	יש דין	30	✓	~	391	1	✓
חלמיש	3899/09	שלום עכשיו	7	✓	~	363	0	✓
כוכב יעקב	6505/09	פלסטינים	16	✓	~	20	1	✗
קרית נטפים	6821/09	שלום עכשיו	30	✓	✗	183	1	✗
ממוצע/אחוז			25	90%	35%	177	1.9	57%

אתר	מס' תיק	העותרים	מס' ימים לתגובה מקדמית	צו ביניים	צו על תנאי	מס' ימים לדיון ראשון	מס' דיונים שהתקיימו	נשיאה/ בראשות ההרכב
ביר זית	1161/06	אנחנו על המפה	21	✗	✗	403	1	✗
מזרעת אל קיבליה	2115/06	אנחנו על המפה	30	✗	✗	372	1	✗
חרבתא	9533/06	אדמות הלאום	30	✗	✗	498	1	✗
חירבת אדירת	8500/07	אדמות הלאום	166	✗	✗	173	0	✗
ששת האתרים	6243/08	אדמות הלאום	676	לא התבקש	~	684	0	✗
חוסן	11113/08	אדמות הלאום	30	✗	✗	נדחה ללא דיון	0	✗
דיר דיבואן	72/09	אדמות הלאום	9	✗	~	555	0	✗
ג'בע	433/09	אדמות הלאום	19	✗	~	545	0	✗
סילוואד	702/09	אדמות הלאום	30	✗	~	538	1	✗
יתמא	5377/09	רגבים	63	✗	✗	64	1	✗
מישור אדומים	7264/09	רגבים	12	✗	✗	60	1	✗
אל בירא	8788/09	רגבים	30	✗	~	לא נקבע דיון	0	~
חוסן	10424/09	רגבים	30	✗	✗	נדחה ללא דיון	0	✗
ממוצע/אחוז			*88	0%	0%	389	0.5	0%

* הסתייגות: אם נוציא את הנתון הקיצוני (676 ימים לתגובה מקדמית) בעתירת ששת האתרים, ממוצע הימים בעתירות הימין יעמוד על 39.

מקרא:

✓ הצו הוצא לבקשת העותרים; נשיא בית המשפט העליון עומד בראש ההרכב.

✗ הצו לא הוצא; הנשיא אינו משתתף בהרכב.

- לא רלוונטי. המדינה התחייבה להרוס את הבתים.

~ ההליך המשפטי טרם הגיע לשלב זה.

פירוט עיקרי הממצאים

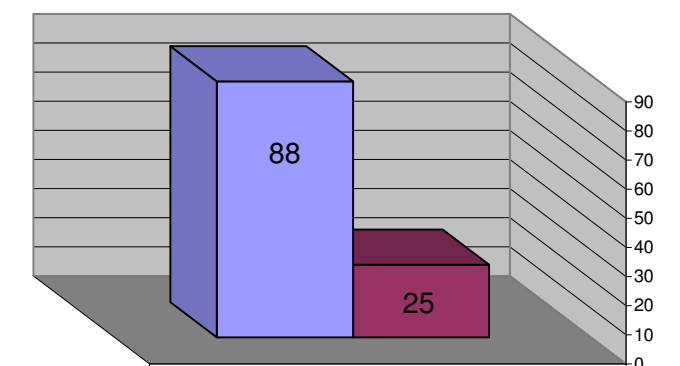
עתירות הימין והשמאל הושאו, כאמור, על בסיס פרמטרים קבועים וחד-משמעיים. לפניכם ממצאי השוואת הפרמטרים השונים, מסודרים לפי סדר הטיפול הכרונולוגי בעתירה מרגע הגשתה ועד להכרעה בה.

ממוצע מספר ימים לתגובה מקדמית

ההחלטה הראשונה שבג"צ נדרש לקבל מעת שהונחה על שולחנו עתירה חדשה היא קציבת המועד בו נדרשים המשיבים, ובראשם המדינה, להגיש את תגובתם המקדמית לטענות שהעלו העותרים בעתירה.

משך הזמן שניתן למתן התגובה המקדמית נגזר, על דרך הכלל, מהחשיבות ומהדחיפות שמייחס השופט שקיבל לידיו את העתירה (השופט התורן באותה העת) לנושא הנדון בה. את היחס לעתירה בהקשר זה מגבש השופט **על בסיס התרשמותו הראשונית מקריאתה**. אמור מעתה, בעתירה שתיתפס אצל השופט מקריאה ראשונית בה חשובה ודחופה, ייקצבו מספר ימים מצומצם לתגובה ובכך יינתן ביטוי ליחסו הרציני של בית המשפט לנושא הנדון בה, וכן להיפך.

ממצאי הדו"ח עולה כי בעוד שבעתירות השמאל עומד ממוצע הימים לתגובה מקדמית על 25 ימים, הרי שבעתירות הימין עומד ממוצע הימים לתגובה על 88 ימים. משמעות ממצא זה היא כי על אף שעתירות שני הצדדים עוסקות בסוגיות משפטיות זהות ונסמכות על תשתית עובדתית זהה, הרי שהיחס הראשוני והבסיסי לעתירות השמאל, כפי שהוא בא לידי ביטוי בקציבת המועד לתגובה המקדמית, הוא רציני יותר מזה שזוכות לו עתירות הימין.

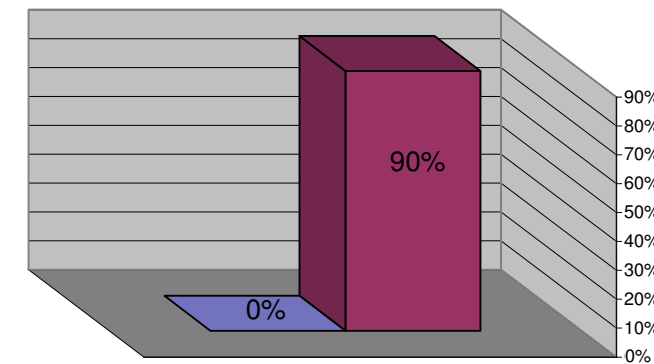

ממוצע מספר ימים לתגובה מקדמית:
ימין: 88
שמאל: 25

אחוז העתירות בהן הוצא צו ביניים

ההחלטה הבאה שנדרש בג"צ לקבל בעתירה היא האם ליתן צו ביניים שיעמוד בתוקפו עד להכרעה הסופית בעתירה או לא. ההחלטה האם להוציא צו ביניים מתקבלת בשלב מקדמי בו טרם נשמעו, וממילא טרם התבררו, טענות הצדדים לעומקן ומשום כך ההחלטה מושפעת בראש ובראשונה מהחשיבות שמייחס בית המשפט **במבט ראשון** לנושא הנדון ומהמשקל שהוא מייחס **עוד בטרם הדיון בעומקם של דברים** לטענות של כל אחד מהצדדים.

המבחן שנקבע בפסיקה להכרעה בשאלת הוצאת צו הביניים הוא "מאזן הנוחות", קרי: איזה צד יפסיד פחות מהוצאה או מהימנעות מהוצאת צו הביניים. אמור מעתה, אם התרשמותו הראשונית של בית המשפט מטענות הצדדים היא כי טענות העותרים חזקות ומשכנעות ולעומתן טענות המשיבים או זכויותיהם קלושות, הרי שנטיותו תהיה להורות על הוצאת צו הביניים, וכן להיפך.

אחוז העתירות בהן הוצא צו ביניים:
ימין: 90%
שמאל: 0%

ממצאי הדו"ח עולה כי בעוד שבאף לא אחת מעתירות הימין הורה בג"צ על הוצאת צו ביניים הרי שבעתירות השמאל, למעט בעתירה אחת, בכל העתירות בהן נתבקש צו ביניים הצו ניתן גם ניתן. 90% (!) היענות לבקשות השמאל לצווי ביניים מול 0% היענות לבקשות הימין!! זאת, כאמור, על אף שהעתירות, וכך גם טענותיה המהותיות של המדינה בתגובותיה להן, זהות מבחינה עובדתית ומבחינת השאלות המשפטיות שהן מעוררות. אין זאת אלא שהדעות המוקדמות שמביאים איתם שופטי בג"צ אל הדיון משפיעות על יחסם הבסיסי לטענות העותרים ולזכויות שישנן או אינן למי שבנו לכאורה בניגוד לחוק.

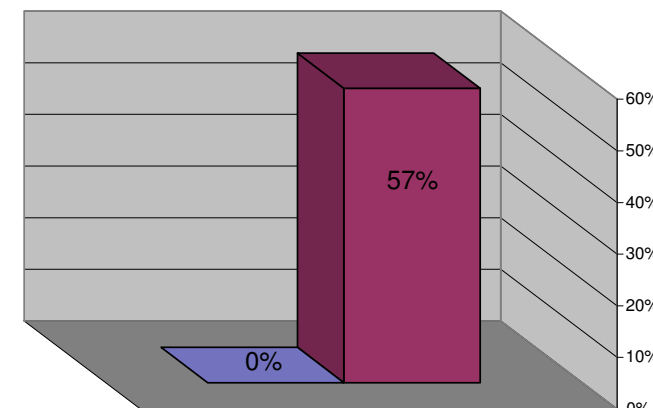
נשיאה/ה בראש ההרכב

לאחר קבלת תגובת המשיבים המקדמית וההחלטה בדבר הוצאת צו הביניים, עוברת העתירה לדיון בפני הרכב של שלושה שופטים. קביעת ההרכב שידון בכל עתירה מתבצעת על ידי מזכירות בית המשפט, והטענה הרווחת בהקשר לכך היא כי בבטיס קביעת ההרכב עומדים שיקולי יעילות בלבד - ויסות התיקים מבוצע בהתאם ליומן בית המשפט, תורנויות השופטים, תחומי התמחותם וכדו' - שיקולים ענייניים.

אלא, שטענה זו אינה יכולה לעמוד עוד אל מול ממצאי הדו"ח החד-משמעיים.

בעוד שבאף לא אחת מעתירות הימין הייתה הנשיאה חלק מההרכב הן בעתירה, הרי שבשמונה מתוך ארבע עשרה (!) עתירות השמאל עמדה הנשיאה בראש ההרכב. סטטיסטיקה כזו, של כ-60% מול 0% אינה יכולה להיות יד המקרה וגם אינה יכולה להיות מוסברת בשיקולי יעילות וסידורי עבודה.

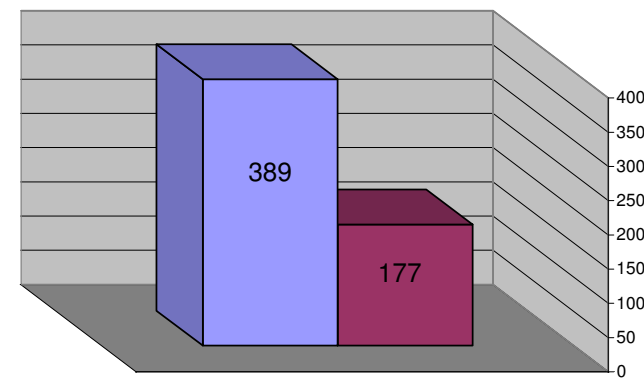
יש לכך הסבר אפשרי אחד בלבד: לאור החשיבות הרבה שמייחסת הנשיאה לעתירות השמאל כנגד ההתיישבות ולאור רצונה להיות זו שקובעת את 'הטון' ואת המדיניות בטיפול בהן, שומרת הנשיאה את הדיון בהן לעצמה. כך ביכולתה להבטיח להן 'טיפול מסור' אשר תואם את השקפתה ואת יחסה להתיישבות ביהודה ושומרון. לעתירות הימין כנגד הפלשתינים, כמובן, אין היא מייחסת כל חשיבות ומשום כך היא מותירה את הדיון בהם ליתר חברה לכס השפיטה.

אחוז העתירות בהן הושיבה עצמה הנשיאה בראש ההרכב:
ימין: 57%
שמאל: 0%

מספר ימים עד לדיון ראשון

כאמור לעיל, לאחר שהוגשה העתירה, התקבלו תגובות המשיבים המקדמיות ונתקבלה הכרעה באשר לבקשה לצו ביניים (היכן שנתבקש), נקבע המועד לדיון בעתירה. קביעת המועד צריכה לאזן בין עומס התיקים הרב המוטל על בית המשפט, לבין חשיבות העניין הנדון ודחיפות ההכרעה בו או ההתקדמות בו שלב נוסף (פעמים שמתקבל פסק-דין באופן מיידי ופעמים שמדובר בתהליך ארוך הכולל מספר דיונים שביניהם נדרשים הצדדים לנקוט בצעדים כלשהם, לעדכן את בית המשפט ולקבל הנחיות לגבי ההמשך, וחוזר חלילה). אמור מעתה, סוגיה שבית המשפט ייחס לה חשיבות תקבע לדיון בהקדם לעומת סוגיה שבית המשפט ייחס לה חשיבות משנית ואז הדיון בה יידחה למועד מאוחר בשל העומס הרב בבית המשפט.

ממוצע מספר ימים עד לקיום דיון ראשון:
ימין: 389
שמאל: 177

גם ממצאי הדו"ח הנוגעים לפרמטר זה אינם מותירים מקום לספק באשר לפערי החשיבות התהומיים שמייחס בית המשפט לעתירות השונות. בעוד שממוצע הימים מהגשת העתירה ועד לדיון הראשון בה בעתירות השמאל עומד על 177 ימים, הרי שבעתירות הימין עומד הממוצע על 389 ימים. פער בלתי נתפס של יותר מפי שניים!!! אין זאת אלא שבעוד שלעתירות השמאל מייחס בית המשפט חשיבות ודחיפות רבה, הרי שעתירות הימין זוכות ליחס שאין לתלותו אלא בזלזול מופגן.

נשוב ונדגיש, בשלב זה טרם התקיים דיון לגופן של טענות, כך שלבית המשפט אין, ולא יכולים להיות, כלים להערכת משקל טיעוני הצדדים. משום כך לא ניתן לתלות את היחס המפלה בדקויות משפטיות המצדיקות יחס השונה משיקולים ענייניים.

אחוז העתירות בהן הוצא צו על תנאי

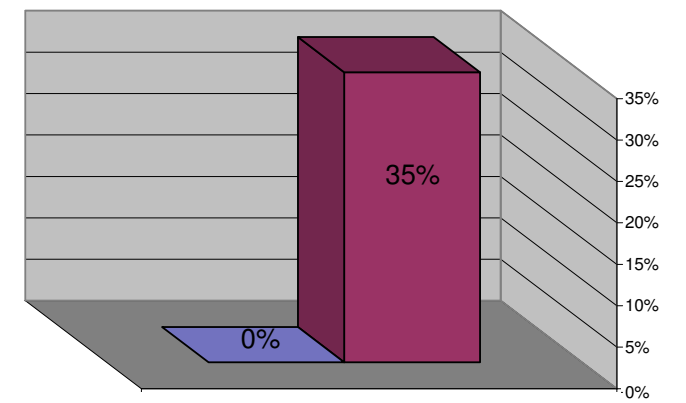
משהתקיים דיון בעתירה והתאפשר לבית המשפט להתרשם מקרוב מטענות הצדדים, עומדות בפני בית המשפט שתי אפשרויות: האחת, לדחות את העתירה ולקבוע כי הטענות שהועלו בה אינן צודקות או אינן מצדיקות את התערבותו של בית המשפט, והשנייה, להורות על הוצאת צו על תנאי. הוצאת צו על תנאי אין משמעותה בהכרח קבלת העתירה (במקרה כזה הצו יהפוך לצו מוחלט), אולם יש בה בהחלט משום איתות למשיבים (ובמקרים שלנו למדינה) על חוסר שביעות רצונו מהתנהלותם ועל כוונתו להיכנס לעובי הקורה, להתערב ולהכריע בין הצדדים.

הוצאת צו על תנאי משמעותה דרישה מהמשיבים לבחון לעומק את התנהלותם ואת הצורך לשנותה או לספק הסברים מפורטים יותר לבית המשפט.

שלב זה כבר קשור לדיון בגופן של טענות, אולם, כאמור, הוא עדיין אינו משקף הכרעה סופית. ניתן להגדירו, אם כן, כמעין התרשמות ביניים של בית המשפט לאחר הדיון ברובד הראשון של העתירה.

גם בהקשר זה, באופן תמוה עולה, כי בעוד שבאף לא אחת מעתירות הימין מצא בית המשפט לנכון להוציא צו על תנאי, שידרוש מהמדינה לבחון לעומק את התנהלותה בשאלת אכיפת החוק כנגד בנייה בלתי חוקית במגזר הפלשתיני ולחלופין לספק הסברים לכך, הרי שב- 35% מעתירות השמאל מצא משום מה לנכון בית המשפט להוציא צו על תנאי (ברוב המקרים המדובר, כאמור, בנשיאה שהשיבה עצמה בראש ההרכב).

גם כאן, מול סטטיסטיקה כה קיצונית וכה מוחלטת, קשה יהיה לתלות את ההבדל בשיקולים ענייניים. מדובר הרי בעתירות זהות כמעט לחלוטין, הן מבחינת המאפיינים המשפטיים והשאלות המשפטיות והמנהליות המתעוררות בהן והן מבחינת המאפיינים העובדתיים (למעט, כמובן, השוני בגורם המגיש ובגורם שכנגדו הוגשו העתירות...).

אחוז העתירות בהן הוצא צו על תנאי:

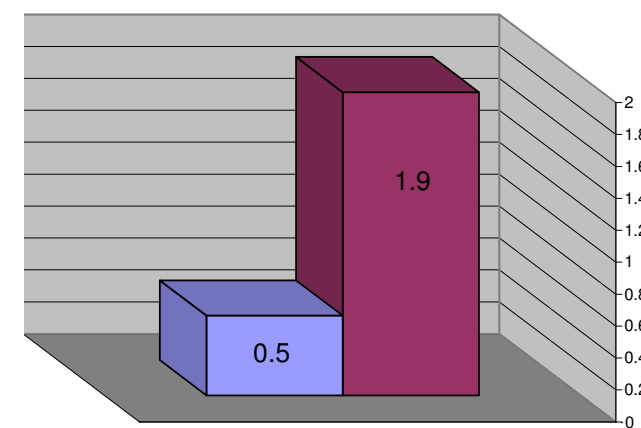
ימין: 0%
שמאל: 35%

ממוצע מספר דיונים שהתקיימו

פרמטר זה משקף אולי יותר מכול את החשיבות שמייחס בית המשפט לעתירה ולסוגיות הנדונות בה ואת רצונו להמשיך ולהיות מעורב בטיפול בה ולעקוב מקרוב אחר התפתחויות בעניינה. העומס המוטל על בית המשפט אינו מאפשר להקדיש לכל נושא העולה בפניו שעות רבות של זמן שיפוטי יקר. משום כך רק עתירות חשובות 'זוכות' לדיונים רבים. עתירות בעלות חשיבות משנית עוברות למסלול הכרעה לאחר דיון אחד במקרה הטוב.

וראה זה פלא, בעוד שרבות מעתירות השמאל זכו לשניים, שלושה, ארבעה ואף חמישה דיונים, ומעורבותו הפעילה של בית המשפט נמשכה בהן על פני שנים, הרי שאף לא אחת (!) מעתירות הימין זכתה ליותר מדיון אחד. ממוצע הדיונים בעתירות השמאל עומד על 1.9 דיונים לעתירה בעוד שבעתירות הימין עומד ממוצע הדיונים על 0.5 דיונים לעתירה - פער של כמעט פי ארבעה!!!

זאת ועוד, שתיים מעתירות הימין נדחו על ידי ההרכב על יסוד עיון בכתובים בלבד, בלא שבית המשפט מצא לנכון לתת לעותרים הזדמנות להשמיע טענותיהם בעל-פה ולהקדיש להן אף לא דיון אחד. בשלוש עתירות ימין נוספות טרם התקיים דיון ראשון, וזאת על אף שמאז שהוגשו חלפה כבר יותר משנה וחצי!! על רקע נתון זה קשה לטעון שבית המשפט מתייחס ברצינות לעתירות הימין.

ממוצע מספר דיונים שהתקיימו בכל עתירה:
ימין: 0.5
שמאל: 1.9

שקלול הפרמטרים

העובדה שבכלל הפרמטרים שנבחנו, ללא יוצא מן הכלל, נמצא יחס מפלה באופן קיצוני: יחס רציני, שלא לומר אוהד, לעתירות השמאל, אל מול יחס מזלזל, שלא לומר ציני, המופגן כלפי עתירות הימין, אינה מותירה מקום לספק באשר לאג'נדה הברורה שמובילה נשיאת בית המשפט העליון, השופטת דורית בייניש, בהקשרים אלו.

המניע היחיד שביכולתו לספק הסבר לפער הזה הוא מניע אידיאולוגי-פוליטי, הרואה בשטחי יהודה ושומרון 'שטחים כבושים' ולא חבלי מולדת, רואה במדינת ישראל 'כובשת' ולא אומה השבה לארצה לאחר אלפיים שנות גלות וגואלת אותה משממונה, רואה בפלשתינים 'עם כבוש ומדוכא' ולא אויב החפץ להשמידנו ולגרשנו מנחלת אבותינו.

עמדה אידיאולוגית ופוליטית זו היא לגיטימית, כמובן, במסגרת השיח הציבורי והפוליטי במדינה, והעם בישראל חצוי בה זה שנות דור. אולם, אסור בשום פנים ואופן שבית המשפט ייטול לידיו את הסמכות לעקוף את העם, להכריע ולקבל עמדה אחת יותר מזו הקוטבית לה.

בהנחתה של אג'נדה פוליטית קיצונית בסיס התנהלותו של בג"צ יש משום נקיטת עמדה חמורה ופסולה בסוגיות פוליטיות השנויות במחלוקת ציבורית ואשר ההכרעה בהן במדינה דמוקרטית חייבת להיות בידי העם ונבחריו, בכנסת ובמשלה.

מאז החל גל עתירות השמאל להציף את מסדרונות היכל הצדק שבה ונשמעת הטענה ולפיה פניית ארגוני השמאל הקיצוני לבית המשפט בעתירות כנגד ההתיישבות אינה אלא שימוש ציני במערכת המשפט לצורכי ויכוח פוליטי, זוהי נשיאת שמו של שלטון החוק לשווא לשם קידום אינטרסים אידיאולוגיים, שאלו הדוגלים בהם נכשלו בקידומם במגרש הדמוקרטי.

הטענה היא כי השימוש בבג"צ אינו אלא 'מסלול עוקף דמוקרטיה' באמצעותו מנסה מיעוט קטן בחברה הישראלית לכפות את דעותיו על הרוב תוך עקיפת המסלול הדמוקרטי.

הדו"ח שלפניכם מוכיח את הטענה הזו כאלף עדים!! העובדה שלא נמצא אף לא פרמטר אובייקטיבי אחד שיצביע על ההיפך, פרמטר בודד שיהיה בו בכדי לאזן את היחס המעוות והלא שוויוני של בג"צ לעתירות המוגשות משני צידי המתרס של המפה הפוליטית, עובדה זו זועקת לשמים ולא מאפשרת לצערנו לדון עוד את בג"צ לכך זכות ולנפק לזכותו הסברים מקומיים שיניחו את הדעת המוטרת וירגעו את הלב הרוחח.

הזכות שנטל לעצמו בג"צ להכריע בשאלת יחסה של מדינת ישראל לשטחי יהודה ושומרון ובהמשך לכך לקבוע את היחס המשפטי לעתירות המונחות לפתחו מוציאה אותו אל מחוץ לקונצנזוס הלאומי והופכת אותו למוסד קיצוני שנוי במחלוקת, כלי ניגוח במשחק הפוליטי.

זהו נזק בל יתואר לשלטון החוק ולמקומו המרכזי של מוסד השפיטה בכלל, ובית המשפט העליון בפרט, בחברה ובמדינה דמוקרטית.

שנים רבות יידרשו בכדי לשקם את תדמיתו האובייקטיבית והנקייה של בג"צ ואת אמון הציבור בו. שנים רבות עוד יידרשו בכדי להשיב את המוסד החשוב הזה אל מקומו ולתפקידו. ובכל זאת, מוטב מאוחר מאשר לעולם לא!!

”את זה

מול זה

עשה האלוקים”

פירוט עתירות הראי

לפניכם פירוט שש-עשרה מן העתירות שנבחנו במסגרת הדו"ח, שמונה משמאל ושמונה מימין. לכל עתירה קודם רקע עובדתי קצר ולאחריו מוסברים בתמצית עיקריה ועיקרי תגובת המדינה.

עפרה - בג"צ 5023/08 סעידי זהדי ואח' נגד שר הביטחון ואח'

רקע

עפרה הינו ישוב קהילתי, ראשון היישובים שהוקם בבנימין לפני למעלה משלושים שנה. היישוב הוקם על שטח שנתפס בתפיסה צבאית לצרכי ביטחון וכיום מתגוררות בו למעלה מ-700 משפחות.

עיקרי העתירה

ארגוני השמאל הקיצוני 'יש-דין' ו'בצלם', ואיתם מספר פלשתינים תושבי הסביבה, עתרו לבג"צ כנגד תשעה בתי קבע ביישוב עפרה אשר לטענתם נבנו על קרקע פלסטינית פרטית של העותרים הפלשתינים. כך, לטענם, גם ביחס לכל היישוב כולו, שנבנה על קרקעות פרטיות, ללא תוכנית מתאר בתוקף ואף ללא תחום שיפוט. העותרים קובלים על כך שהמדינה לא עושה די על מנת לאכוף את החוק ולהגן על זכויות הקניין של העותרים.

תשובת המדינה

את תגובתה לעתירה נדרשה המדינה לתת בתוך 10 ימים בלבד מיום שהוגשה העתירה (זמן קצר ביותר בכל קנה מידה). בתגובתה, מפריכה המדינה באופן חד-משמעי את טענת הבעלות של העותרים הפלשתינים על הקרקעות נשוא העתירה. היישוב עפרה, מזכירה המדינה, הוא מהוותיקים והגדולים ביישובי יהודה ושומרון. בשנת 1977 הוכר היישוב בהחלטה של ועדה משותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית. במהלך השנים רכשו התושבים היהודיים קרקעות מפלשתינים אולם הללו

לאחר מכן נסקרת התייחסותו של בית המשפט לעתירה, בדגש על הפרמטרים שנבחנו ושהובאו לעיל. קראו ושפטו בעצמכם.

לא נרשמו על שם הרוכשים בשל החשש לחייהם של המוכרים הפלשתינים. תשעת הבתים נמצאים בתוככי היישוב והקרקע שעליה בנויים אינה רשומה, כאמור, על שמם של העותרים. אשר למימוש צווי ההריסה כנגד המבנים, שבה המדינה על עמדתה הקבועה בדבר קיומם של סדרי עדיפויות - "על פי החלטתו של שר הביטחון מושם, לעת הזו, דגש על טיפול במבנים בלתי חוקיים חדשים המוקמים באיו"ש, בפרט מחוץ לתחומי יישובים קיימים". אשר לבתים נשוא העתירה, הרי שהם נבנו בתחומי היישוב ואין מדובר בניסיון להרחיב את גבולות היישוב באמצעות מאחז בלתי חוקי; הבתים מאוכלסים; העותרים אינם בעלי הקרקע ואין להם זכות קניינית על האדמות.

ההליכים בבג"צ

ראשית, דיון בעתירה התקיים בתוך כ-30 יום (אין כבר שום דבר דחוף יותר על סדר יומו של בית המשפט העליון...). על אף עמדת המדינה, ועל אף שטענת הבעלות הפרטית אינה רלוונטית שכן הוכחה באופן גורף על ידי המדינה בהתבסס על רישומי הטאבו הרשמיים, הוציאה הנשיאה צו ביניים נגד המשך בנייתם ואכלוסם של המבנים. כמו כן הוציאה הנשיאה צו על תנאי כנגד המדינה, צעד שלא בוצע עד כה אף לא פעם אחת בעתירה שהוגשה על ידי גורמים המזוהים עם הצד הימני של המפה הפוליטית ואשר כוונה כנגד בנייה בלתי חוקית של פלשתינים. צדק, שוויון, כבר אמרנו!?

היישוב עפרה

סילוואד - בג"צ 702/09 התנועה לשמירת אדמות הלאום נגד שר הביטחון ואח'

רקע

הכפר סילוואד שוכן בסמוך ליישוב עפרה בחבל בנימין. הכפר עצמו כבר זכה למעמד של עיר אולם בסביבתו עדיין נמשכת בנייה בלתי חוקית של מבנים רבים, חלקם בתי פאר של ממש, עליהם נסובה עתירת "התנועה לשמירת אדמות הלאום".

עיקרי העתירה

ליד הכפר החלו בבנייה מאסיבית של בתי פאר, כולם כמובן בניגוד לחוק. בעת הגשת העתירה שלושת מבני הפאר טרם אוכלסו ונפתח פתח להוצאת צו ביניים למניעת המשך הבנייה והאכלוס של המבנים. כבר בשנת 2007 פנתה העותרת למנהל האזרחי בדרישה לאכוף את צווי ההריסה כנגד המאחז הבלתי חוקי, אולם היא לא נענתה בצורה עניינית ודבר לא נעשה בכדי למנוע את המשך הבנייה. במשך השנתיים שקדמו לעתירת "התנועה לשמירת אדמות הלאום" לא הוצא ולו צו הריסה אחד כנגד המבנים במאחז. אשר על כן פנתה העותרת ביום ה-21.1.09 לבג"צ בבקשה כי יורה לרשויות האכיפה לבצע את המוטל עליהן ולפעול להריסת המבנים. בגדרי העתירה התבקש גם צו ביניים שימנע את אכלוס המבנים עד להחלטה לגופה של עתירה, שכן אכלוס המבנים יקשה מאוד על הריסתם בשלב מאוחר יותר.

עתירת ימין:

סילוואד 702/09	
מס' ימים לתגובה מקדמית	30
צו ביניים	X
צו על תנאי	~
מספר ימים לדיון ראשון	538
מספר דיונים שהתקיימו	1
נשיא/ה בראשות ההרכב	X

עתירת שמאל:

עפרה 5023/08	
מס' ימים לתגובה מקדמית	10
צו ביניים	✓
צו על תנאי	✓
מספר ימים לדיון ראשון	33
מספר דיונים שהתקיימו	3
נשיא/ה בראשות ההרכב	✓

תשובת המדינה

מאז שנת 1989 נפתחו 28 תיקי בב"ח בסילוואד, ובמרוצת השנים נהרסו שישה מהם. בעניין המבנים שצוינו בעתירה, הוגשה בשנת 2006 עתירה לבג"צ על ידי עברייני הבנייה וזו עדיין תלויה ועומדת. לטענת המדינה, בבדיקה שערכה נמצא כי הבנייה באחד משלושת המבנים הופסקה מאז שהוצא הצו. אמנם המדינה מודה כי הבנייה במבנים האחרים נמשכת, אך מכיוון שהעתירה טרם הוכרעה "אין כוונה לבצע את צווי ההריסה". כמו כן המדינה מאשרת כי שלושת המבנים עליהם נסובה העתירה אינם חוקיים. המדינה מבקשת לדחות את העתירה מהנימוק העיקרי לפיו על רשויות האכיפה התכוננות להיות עצמאיות בבואן לקבוע את סדרי העדיפות של פעולותיהן, וכן מהנימוקים לפיהם העתירה כוללנית וכי עניינם של שלושת המבנים שצוינו בעתירה עדיין תלוי ועומד בבג"צ.

ההליכים בבג"צ

צו ביניים כמובן לא ניתן. עד כה ובחלוף שנה וחצי מהגשת העתירה התקיים דיון אחד אך לא ניתן עדיין שום סעד שהתבקש בעתירה.

הכפר סילוואד

רקע

תנועת השמאל הקיצוני "שלום עכשיו" הגישה עתירה לבג"צ כנגד שישה בתי מגורים ביישוב חרשה ושנים עשר בשכונת היובל, מדרום לעלי. לבתים הוצאו צווי הריסה, אך אלו לא נאכפו על ידי המנהל. בתי הקבע בחרשה נמצאים כחצי קילומטר בלבד מבתי הכפר מזרעת אל קבליה, שמזכר בעמוד הבא.

עיקרי העתירה

היישוב חרשה מוגדר 'מאחז בלתי חוקי' על פי ההגדרות שנקבעו בדו"ח טליה ששון. היישוב ממוקם על אדמות סקר שאין לגביהן כל תביעת בעלות ועל פי דו"ח ששון המדינה הייתה מעורבת 'עד מעל הראש' בהקמתו ואף מימנה זאת בעלות כוללת של 1,660,000 ש. בשנת 2005 החלה בניית מבני הקבע ביישוב.

שכונת היובל בנויה ברובה על אדמות מדינה ומקצתה על אדמה פלשתינית פרטית וגם היא לא קיבלה את כל האישורים הנדרשים. גם כאן המדינה מימנה את הקמת היישוב בעלות של 2,750,000 ש. בניית הקבע במקום החלה בשנת 2002.

דובר המנהל האזרחי אישר במכתב משנת 2005, כי למבני הקבע הוצאו צווי הריסה ולטענת העותרים מעבר לכך לא נעשו כל פעולות אכיפה לביצועם.

העותרים מבקשים כי בית המשפט יורה למדינה לממש את צווי ההריסה לאלתר וכן יוציא צו ביניים המורה למדינה למנוע את אכלוס הבתים עד למתן פסק דין בעתירה וכן לנתק את הבתים מתשתיות המים, החשמל והביוב.

תשובת המדינה

היישוב חרשה הוקם על אדמות סקר ואכן הוצאו צווי הריסה. שכונת היובל הוקמה אף היא על אדמות סקר ומדינה.

גם כאן ענתה המדינה כי שיקולים רבים הובאו בחשבון בקביעת סדרי עדיפות לאכיפת צווי הריסה וכי בהתאם להם צווים אלו מצויים במקום נמוך בסדרי העדיפויות.

גם בהודעת העדכון שנמסרה בסמוך למועד הדיון בעתירה ביוני 2009, טענה המדינה כי "כל עוד לא מתעלמים המשיבים מחובתם לאכוף את הדין... לא יתערב בית המשפט הנכבד בסדרי העדיפויות הנוגעים לאכיפה", ובהמשך פירטה את פעולות האכיפה ש מבוצעים מעת לעת ותוצאותיהן: מאוקטובר 2008 ועד מרץ 2009 נהרסו 60 מבנים של יהודים באיו"ש וכן הורחבו צווי תיחום במספר נקודות יישוב.

ההליכים בבג"צ

העתירה תלויה ועומדת כמעט חמש שנים תמימות ודיונים רציניים וכבדי משקל מתקיימים בה מעת לעת!!!

בהחלטה שניתנה בעתירה בחודש יולי 2009 כתבה כב' הנשיאה כי "השתלשלות העניינים עד כה מאז הגשת העתירה מתמשכת על פני תקופה של למעלה מארבע שנים... בנסיבות אלה, הרי היה על המדינה... לממש את הצווים נשוא העתירה או לכל הפחות לקצוב לוח זמנים החלטי למימושם, כחלק מחובתה היסודית לקיום החוק ואכיפתו". **הנשיאה בייניש דרשה מהמדינה ללא כל מצמוץ להודיע בתוך ארבעה חודשים על לוח הזמנים מחייב למימוש הצווים.** עם זאת, מכיוון שמדובר במבנים מאוכלסים, בג"צ קבע כי על המדינה לערוך שימוע לתושבים ורק לאחר מכן להמשיך בהליכי ההריסה. אפילו בקשה לדחייה מצד המדינה בקציבת לוחות הזמנים להריסה עקב המשאבים הנדרשים לאכיפת צו הקפאת הבנייה ביהודה ושומרון נדחתה על ידי הנשיאה!!

היישוב חרשה

מזרעת אל קבליה – בג"צ 2115/06 אנחנו על המפה ואח' נגד שר הביטחון ואח'

רקע

חמישה מבני קבע הוקמו ללא היתר מדרום לכפר מזרעת אל קבליה שבנפת רמאללה. השטח שבו נמצאים המבנים הוא שטח C שבאחריות ישראל ובשליטתה.

המאחז נמצא במקום החל משנת 1996 ובמרוצת השנים נוספו בו שני מבנים, נפרצו דרכי גישה והבתים אוכלסו. במאחז הפלסטיני נתפס בעבר מחבל שהכין מטעני חבלה.

עיקרי העתירה

הסתבר כי הוצאו צווי הריסה לשלושה מן המבנים הלא חוקיים, אולם לא נעשו כל פעולות אכיפה לביצועם. בפניית "אנחנו על המפה" למינהל האזרחי, התברר כי יחידת הפיקוח של המנהל האזרחי כלל אינה מודעת להפרת החוק המתמשכת ולא הייתה מודעת לבנייתם של שני מבנים נוספים.

עם זאת, תירצו במנהל, שתי עתירות מטעם הפלשתינים המתגוררים בבתיים עדיין תלויות ועומדות בבג"צ. בבדיקה פשוטה של טענה זו נמצא כי עתירה אחת נמחקה ואילו השנייה נמצאת בעיכוב הליכים ללא סיבה הנראית לעין.

העותרים ביקשו מבית המשפט להוציא צו עשה להריסת המבנים: "צו זה מתבקש בשל סירוב עקבי ונמשך לאורך חודשים של הרשות השלטונית המוסמכת לאכוף את החוק... זהו אחד המקרים הבודדים בהם ללא התערבות בית המשפט הנכבד לא תהיה תוחלת למאבק האזרחי להשלטת שלטון החוק, והנזק שנגרם לאזרחים בשל אי-האכיפה, ילך ויגדל".

עתירת ימין:

מזרעת אל קבליה 2115/06	
מס' ימים לתגובה מקדמית	30
צו ביניים	X
צו על תנאי	X
מספר ימים לדיון ראשון	372
מספר דיונים שהתקיימו	1
נשיא/ה בראשות ההרכב	X

עתירת שמאל:

חרשה והיובל 9051/05	
מס' ימים לתגובה מקדמית	60
צו ביניים	X
צו על תנאי	✓
מספר ימים לדיון ראשון	61
מספר דיונים שהתקיימו	3
נשיא/ה בראשות ההרכב	✓

תשובת המדינה

צווי הריסה ניתנו עוד בשנת 1996 בעת בניית המבנים ואף לאחר שהוגשו שתי עתירות לבג"צ נותרו צווי הריסה בעינם. עם זאת קשיים בירוקראטיים ומחסור בכוח אדם מכתביים סדר עדיפות לאכיפה ובמסגרתו ניתנת עדיפות למי שמתלונן כי פלשו לאדמותיו, נשקלת מידת החומרה בעבירות על חוקי תכנון ובנייה, באים בחשבון שיקולי ביטחון וכיו"ב. המדינה מודעת לצורך לנקוט הליכים מתאימים כנגד בנייה בלתי חוקית אולם המאחז הבלתי חוקי נשוא העתירה מצוי בסדר עדיפות נמוך מבחינת האכיפה, ועל כן מבקשת לדחות את העתירה.

ההליכים בבג"צ

"דין העתירות להידחות, וזאת עקב מרחב שיקול הדעת הרחב השמור לרשויות האכיפה בקביעת סדרי עדיפותן בביצוע החוק ויישומו הלכה למעשה... הלכה מושרשת היא כי בית המשפט לא יתערב על נקלה בשיקול דעתה של הרשות המוסמכת באשר לסדרי העדיפות שהיא קובעת לעצמה באכיפת החוק. התערבות בסדרי העדיפות... עשויה להתרחש מקום בו הוכיחה התנערות מלאה או הימנעות בלתי-סבירה מאכיפת החוק, או כאשר סדרי העדיפויות שגיבשה הרשות לצורך האכיפה נגועים בפגם של אי סבירות קיצוני, או בפגם אחר הפוגם בחוקיותם".

שופטי בג"צ סבורים, ככל הנראה, כי 13 שנים של צפצוף על החוק וקבירת הצווים מתחת לערימת הניירת במנהל האזרחי אינם בגדר "התנערות מלאה או הימנעות בלתי-סבירה מאכיפת החוק".

הכפר מזרעת אל קבליה

3. סעיפים 28,30 לעתירה
4. סעיפים 7, 10 לפסק הדין

רקע

היישוב חלמיש (נווה צוף) שבחבל בנימין הוקם בשנת 1977 והתפתח ליישוב משגשג ובו מבני ציבור רבים, אתרי תיירות, מבני חינוך ועוד. במהלך שנת 2009 החלה בנייתה של שכונה חדשה בתוך תחום היישוב, שנועדה לתת מענה לצרכי הגידול הטבעי של היישוב.

עיקרי העתירה

העותרים, ובראשם תנועת השמאל הקיצונית 'שלום עכשיו', קובלים על בנייתם של כעשרה מבנים ביישוב חלמיש, בצפון מזרח בנימין. המבנים נמצאים על אדמות מדינה (העותרים מגדירים את אדמות המדינה ביהודה ושומרון כאדמות של פלסטינים המסווגות כאדמות ציבוריות⁵), והם נבנו ללא היתר. העותרים דורשים מתן צו ביניים להפסקת העבודות ולמניעת אכלוס הבתים. בלא שיוצא צו ביניים, ובהמשך לכך בלא שייאכף הצו ובלא שיהרסו הבתים, מדינת ישראל אינה ממלאת את חובתה החוקית על פי דיני הכיבוש של המשפט הבינלאומי, התחיקה הצבאית והמשפט המנהלי בישראל.

תשובת המדינה

בראשית תגובתה, פירטה המדינה את צעדי האכיפה שנקטו ביחס לבתים נשוא העתירה: לאחר הגשת העתירה, ויומיים לפני מועד הגשת תשובת המדינה, נמסרו 11 צווי הפסקת בנייה, ובניתיים בהתאם לצווים נאסרו השימוש והשהייה בהם. בהמשך שבה המדינה על טענתה הקבועה ולפיה בית המשפט אינו נוהג להתערב בשיקול דעתן של רשויות האכיפה ובסדרי העדיפויות על פיהם הן פועלות. אשר לבקשה לצו ביניים הודיעה פרקליטות המדינה כי

אין היא מתנגדת למתן הצו, אלא שאין מקום שיהיה זה "צו עשה" שיופנה כלפי המדינה אלא רק צו שיופנה כלפי הבונים או המחזיקים במבנים: "המשיבים אינם מתנגדים לצו ביניים שיוורה למשיבות, ולכל אדם מטעמן, להימנע מלהמשיך ולבנות בשטח האמור, לבצע עסקה כלשהי במבנים, או להוסיף לאכלסם, כמבוקש על ידי העותרים. אשר לבקשת העותרים לצו ביניים... יטענו המשיבים כי בהתחשב בכך שהם פועלים במסגרת סמכויותיהם בהתייחס למבנים נשוא העתירה, אין מקום לכך שבית המשפט הנכבד יוציא מלפניו צו ביניים, שהינו במהותו צו עשה, המופנה אליהם, כמבוקש על ידי העותרים"⁶. אי אפשר שלא לציין בהקשר לתגובת המדינה את המועד הדחוף בו נדרשה היא להגישה – תוך שבעה ימים ממועד הגשת העתירה!! מה פשר הדחיפות הרבה?! לכב' הנשיאה הפתרוניים.

ההליכים בבג"צ

עם הגשת התגובה המקדמית של המדינה (אשר ניתנה, כאמור, בתוך שבעה ימים) הוצא צו ביניים!! זאת על אף שמדובר באדמות מדינה (כך שאין נפגע פרטי שעל זכויותיו יש להגן), האדמות מצויות בתוך תחום היישוב והמבנים נבנו בהתאם לתכנית מתאר המצויה בהליכי אישור. דיון ראשון בעתירה עדיין לא התקיים על אף שעברה למעלה משנה. (ושוב נזכיר, בעתירה ובה הוצא צו ביניים בסמוך להגשתה, ברור מי מרוויח ומי מפסיד מדחיית הדיון...). בראש ההרכב שדן בעתירה אמורה לשבת כב' הנשיאה, אשר כמרבית העתירות שהוגשו משמאל כנגד הבנייה הישראלית ביו"ש, נטלה את הדיון בתיק לעצמה.

היישוב חלמיש

רקע

מצפון מזרח לעיירה ביר-זית בנפת רמאללה נבנו בין השנים 2001-1999 שלושה מבנים בלתי חוקיים ולצידם מחסן ושתי סככות. לכל המבנים הוצאו צווי הריסה אך בעת הגשת העתירה, שמונה שנים מיום בניית המבנה הראשון, הם טרם מומשו.

עיקרי העתירה

תנועת 'אנחנו על המפה' עתרה לבג"צ בבקשה שיוורה למדינה לאכוף את החוק כנגד המבנים ולממש את צווי ההריסה שהוצאו להם. לטענת העותרים בעת הגשת העתירה חלק מהמבנים טרם אוכלסו ועל כן מבוקש גם צו ביניים למניעת אכלוס: "אכלוס הבתים יביא לכך שכל פעולה של אכיפה... תיהפך למסובכת הרבה יותר שכן אין דינו של מבנה בלתי חוקי אך מחוסר דיירים למבנה בלתי חוקי מאוכלס שיש בו אנשים חיים הגרים בו... לא למותר לציין כי אכלוס הבתים יביא גם לזיהום הסביבה ע"י זרימת הביוב לשטח הפתוח"⁷.

תשובת המדינה

טיעונה המרכזי של המדינה התבסס על סדרי העדיפות של המינהל האזרחי באכיפת צווי ההריסה ועל כך שעל בית המשפט שלא להתערב בשיקול דעתן של רשויות האכיפה. לתשובתה צירפה המדינה תצהיר מטעם בעל הקרקע, פלשתיני בעל אזרחות אמריקאית שרכש לטענתו את הקרקע על מנת להקים במקום פרויקט תיירות – מרכז נופש וספורט, אולם האינתיפאדה טרפה את הקלפים והוא הפסיק את הפרויקט. לטענת המדינה,

כל עוד בעל הקרקע אינו מגיש תלונה על בנייה בלתי חוקית, אין הבנייה נמצאת בסדר עדיפות גבוה: "באשר למבנים נשוא העתירה, אין הם נמצאים כיום בראש סדרי העדיפויות להריסה, בהעדר תלונה מטעם בעל הקרקע, באין היותם סמוכים ליישוב ישראלי, ובהעדר קיומו של אינטרס ציבורי דחוף במיוחד להריסתם לבד מהאינטרס הכללי החשוב של אכיפת שלטון החוק"⁸. המדינה מצהירה כי מעת לעת "תתבצעה פעולות פיקוח... בהתאם לסדרי העבודה המקובלים"⁹. בנוגע לדרישה למתן צו ביניים, המדינה מתנגדת לצו מכמה טעמים וביניהם: "מתן צו הביניים המבוקש ידרוש הפניית משאבים רבים לצורך ביצועו, על חשבון ביצוע פעולות לאכיפת דיני התכנון והבנייה במקומות בהם קיימת חשיבות גדולה יותר לכך"¹⁰.

ההליכים בבג"צ

צו ביניים, כמובן, לא ניתן (ולרגע לא חשבנו אחרת...). דיון ראשון ואחרון בעתירה התקיים לאחר יותר משנה מהיום בו הוגשה העתירה. הדיון היה מאוחד עם עתירה נוספת שהגישה אותה עותרת (בג"צ 2115/06), ולאחריו הזרזה כב' השופטת פרוקצ'יה לדחות אותה בשתי ידיים: "...זאת עקב מרחב שיקול הדעת הרחב השמור לרשויות האכיפה בקביעת סדרי עדיפותן בביצוע החוק ויישומו הלכה למעשה... הלכה מושרשת היא כי בית המשפט לא יתערב על נקלה בשיקול דעתה של הרשות המוסמכת באשר לסדרי העדיפות שהיא קובעת לעצמה באכיפת החוק"¹¹.

בנייה לא חוקית בסמוך לביר זית

עתירת ימין:

ביר זית 1161/06	
מס' ימים לתגובה מקדמית	21
צו ביניים	X
צו על תנאי	X
מספר ימים לדיון ראשון	403
מספר דיונים שהתקיימו	1
נשיא/ה בראשות ההרכב	X

עתירת שמאל:

חלמיש 3899/09	
מס' ימים לתגובה מקדמית	7
צו ביניים	✓
צו על תנאי	~
מספר ימים לדיון ראשון	363
מספר דיונים שהתקיימו	0
נשיא/ה בראשות ההרכב	✓

7. מתוך פרק הנימוקים בעתירה
8. סעיף 13 לתשובת המדינה
9. סעיף 13 לתשובת המדינה
10. סעיף 16 לתשובת המדינה
11. סעיפים 10, 7 לפסק הדין וראו גם בעמ' 13 לדו"ח זה.

מגרון - בג"צ 8887/06 יוסף מוסא ואח' נגד שר הביטחון ואח'

רקע

היישוב מגרון שבחבל בנימין עלה על הקרקע בשנת 2001 ומונה כיום כ-40 משפחות.

עיקרי העתירה

ביום ה- 30.10.06 הגישו ארגון השמאל הקיצוני 'שלום עכשיו' ומספר פלשתינים המתגוררים בסמוך עתירה לבג"צ כנגד היישוב מגרון. לטענת העותרים היישוב ממוקם על אדמות פרטיות של פלשתינים מהכפרים עין יברוד ובורקא. הוא מחובר לתשתיות מים וחשמל ומשרד השיכון העביר 4,325,000 ₪ עבור הקמת התשתית ומבני ציבור. הוגשו בקשות על ידי היישוב לרישום קרקעות הסמוכות למגרון אך הן לא קודמו. בדצמבר 2003 הוצאו צווי הריסה למבנים וניתנה הוראה לפינוי של היישוב, אולם לבסוף ההחלטה לא בוצעה. הפלשתינים הם בעלי מעמד של "אזרחים מוגנים" על פי המשפט ההומניטרי הבין-לאומי ועל כן חובתה של המדינה לדאוג לזכויותיהם ולפעול לקיומן.

בתשובת המנהל האזרחי נכתב כי "מימושם של צווי ההריסה... יתבצע... בהתאם לאישורי דרג מדיני". העותרים טוענים כי "הכפפת פעולות אכיפת חוק לאישור דרג פוליטי אינה חוקית ואף מסוכנת לשיטת המשפט שלנו... היעלה על הדעת שבטרם תבצע עיריית תל אביב צו הריסה כנגד מרפסת שנסגרה ללא היתר יבקשו אנשי מחלקת האכיפה של העירייה את אישור ראש העירייה?!"¹².

תשובת המדינה

שר הביטחון הנחה לנסות ולהגיע להידברות עם גורמי ההתיישבות במטרה להגיע לפתרון מערכתי כולל לפינוי מרצון של המחזים הבלתי חוקיים באיו"ש, ובכלל זה

להביא לפינוי מרצון של מגרון, במועד קרוב¹³. החיבור לחשמל אושר עבור הקמת אנטנה סלולארית שתאפשר קליטה בקטעי כביש 60 בהתחשב בסיכונים הביטחוניים בנטיעה בציר זה. אולם הצבת האנטנה נעשתה ללא היתר.

במשך השנים הועלו טענות רכישה של האדמות אולם הן לא התבססו על מסמכים ועל כן נדחו.

עמדת פרקליטות המדינה היא כי אין חולק על כך שהיישוב נבנה על קרקע פרטית פלסטינית וכי עליו להיות מפונה, אם ברצון ואם בכוח.

יש לציין כי היישוב טוען לזכויות בקרקע ואף הגיש לצורך בירור תביעה לבית המשפט המחוזי בירושלים. היישוב ביקש כי הדיון בבג"צ יושהה עד לברור התביעה האזרחית (שכן הדיון בבג"צ אינו מאפשר בירור עובדתי וראייתי). בג"צ אינו מוכן לקבל טענה זו וממשיך בדיונו בהתבסס על הנחת יסוד לפיה ליישוב אין זכויות בקרקע.

ההליכים בבג"צ

עד כה התקיימו בעתירה ארבעה דיונים!! במוצע - דיון בכל חצי שנה!! בכולם, ללא יוצא מן הכלל, ישב הרכב בראשות הנשיאה, אשר דומה כי לקחה את התיק לטיפול המסור וההדוק.

הוצא צו על תנאי כנגד המדינה (צעד שלא בוצע עד היום באף לא אחת מעתירות המזוהות עם ארגוני ימין), וצו מוחלט המחייב את המדינה להרוס את המבנים לא הוצא עד כה רק משום שהמדינה התחייבה לעשות זאת מיוזמתה, במסגרת הסכם עליו חתמה מול הנהגת המתיישבים. על פי ההסכם יועתקו המתיישבים ממגרון לשכונה חדשה שתיבנה ביישוב אדם הסמוך.

היישוב מגרון

ג'בע - בג"צ 433/09 התנועה לשמירת אדמות הלאום נגד שר הביטחון ואח'

רקע

שדה התעופה "עטרות" פעל החל משנת 1927 ברציפות עד שנאלץ להיסגר, בין השאר בשל הסיכון הנשקף למטוסים הממריאים ונוחתים בו ממבנים בלתי חוקיים שנבנו בסמוך לו.

עיקרי העתירה

בסמוך לשדה התעופה עטרות בנו הפלשתינים מבנים בלתי חוקיים רבי ממדים, ובמרוצת השנים הקיפו את מסלול הנחיתה בשדה התעופה, דבר שהיה בין הגורמים לסגירתו של השדה לטיסות סדירות עקב החשש לביטחון התנועה האווירית באזור כולו. "הסיכון הביטחוני והבטיחותי הכרוך בבנייה הבלתי חוקית באזור שדה התעופה "עטרות" הנו קיצוני בחומרתו, וברור לכל בר דעת כי רשויות אכיפה, הפועלות באחריות ובסבירות, ראוי היה כי יתעדפו את פעולות האכיפה כנגד המבנים הבלתי חוקיים באזור בראש סדר העדיפות, וינקטו בצעדים משיים להריסת המבנים הבלתי חוקיים, המהווים איום אסטרטגי ומסכנים את ביטחון ובטיחות הטיסה ואת המתקנים הביטחוניים בשטח שדה התעופה"¹⁴.

העותרים הציגו בפני בית המשפט שורה של וילות

עתירת ימין:

ג'בע 433/09	
מס' ימים לתגובה מקדמית	19
צו ביניים	X
צו על תנאי	~
מספר ימים לדיון ראשון	545
מספר דיונים שהתקיימו	0
נשיא/ה בראשות ההרכב	X

עתירת שמאל:

מגרון 8887/06	
מס' ימים לתגובה מקדמית	21
צו ביניים	התבקש לא
צו על תנאי	✓
מספר ימים לדיון ראשון	102
מספר דיונים שהתקיימו	4
נשיא/ה בראשות ההרכב	✓

שטרם אוכלסו, ושטרם נפתח ולו תיק בב"ח כנגד אף אחת מהן, על אף פניות קודמות לגורמי האכיפה. מאחר ובמועד הגשת העתירה חלק מהמבנים טרם אוכלסו התבקש בגדרי העתירה גם צו ביניים למניעת אכלוס.

תשובת המדינה

המדינה בתגובתה הסבירה כי המבנים הוקמו בתחום תוכנית המתאר של הכפר ג'בע ומשום כך מיקומם בסדר העדיפות לאכיפה הוא נמוך (על אף שנבנו בניגוד להוראות התכנית). גם כאן טוענת המדינה כי על בית המשפט להימנע מלהתערב בשיקול הדעת ובקביעת סדרי העדיפויות של רשויות האכיפה.

ההליכים בבג"צ

צו ביניים, כמובן, לא ניתן, וכך גם לא צו על תנאי. עד כה לא מצא לנכון בג"צ אפילו לקיים דיון בעתירה, קל וחומר שלא לקבלה ולתת את הסעד שהתבקש בה. דיון ראשון בעתירה שאמור היה להתקיים ב- 1.1.09 נדחה ל- 27.1.10, ושוב ל- 19.7.10 - במצטבר, יותר משנה וחצי ללא דיון כלל!!

הכפר ג'בע

רחלים – בג"צ 2295/09 מוצטפא מוחמד ח'ליל פדיה נגד שר הביטחון ואח'

רקע

היישוב רחלים הוקם על אדמות מדינה בסמוך לעיר אריאל, לזכרם של רחלה דרוק ויצחק רופא הי"ד שנרצחו בפיגוע טרור על ציר סמוך.

עיקרי העתירה

ארגון השמאל הקיצוני "יש דין" עתר לבג"צ בשם ראש הכפר א-סאווייה, כנגד בנייה של תשעה מבנים ביישוב. לטענת העותרים הבתים הוקמו שלא כחוק והיישוב רחלים כולו "...מונע מתושבי הכפר הסמוך א-סאווייה לממש את זיקת ההנאה הטבעית שקיימת בין הכפר והאדמות הסמוכות לו"¹⁵.

בדו"ח טליה ששון, שעליו מסתמכים העותרים, נקבע כי משרד השיכון מימן 980,000 ₪ עבור הקמת התשתיות ליישוב, אושר חיבור לחשמל ובשנת 1999 אישר עוזר שר הביטחון להתיישבות שינוע בית כנסת למקום. כמו כן ידוע לעותרים כי נחתם הסכם הרשאה בין ההסתדרות הציונית למתיישבים בדבר העלייה לקרקע, אולם לטענתם ההרשאה היתה רק עבור התכנון ולא עבור הבנייה.

לטענת העותרים, המדינה, שהתרשלה באכיפת דיני התכנון והבנייה על המבנים ברחלים, פגעה בזכויות

הפלשתניים, שעל רכושם עליה לשמור בהתאם לדיני הכיבוש של המשפט הבינלאומי. בגדרי העתירה בקשו העותרים צו ביניים שיאסור את המשך העבודות במקום.

תשובת המדינה

"רשויות האזור מנהלות פעילות כוללת ורחבה של אכיפה תכנונית באזור יהודה ושומרון, בהתאם לשיקול דעתן, על פי סדרי העדיפות המקובלים, אשר לא קיימת עליה להתערבות בהם על ידי בית המשפט הנכבד"¹⁶. במקרה רחלים, הוצאו צווי הריסה כנגד המבנים אולם מכיוון שמדובר בבנייה על אדמות מדינה, ביצוע הצווים ממוקם נמוך בסדר העדיפות. המדינה אינה מתנגדת להוצאת צווי ביניים שיאסרו על המשך העבודות ומניעת איכוס הבתים.

ההליכים בבג"צ

גם הפעם הבטיחה הנשיאה טיפול מסור בתיק ונטלה לידיה את הדיון בעתירה. צו ביניים הוצא, כמובן!! וכבר למעלה משנה שהעתירה תלויה ועומדת וכך גם צו הביניים!!

היישוב רחלים

הכפר יתמא

יתמא – 5377/09 רגבים ואח' נגד שר הביטחון ואח'

רקע

הכפרים יתמא וא-סאווייה שוכנים בסמוך ליישוב רחלים, בחבל בנימין. בסמוך להם נבנה מאחז בלתי חוקי גדול ובו בתי פאר גדולים בני שתי קומות ויותר. בעת הגשת העתירה הבתים טרם אוכלסו.

עיקרי העתירה

בתי המידות שנבנים באין מפריע בתחומי הכפרים יתמא וא-סאווייה, נבנים ללא היתר ובלא שגורמי האכיפה יעשו דבר על מנת למנוע את הפרת החוק. על אף פניות העותרים, גורמי האכיפה במנהל האזרחי "נמנעו מלנקוט אפילו מראית עין של אכיפה באמצעות פתיחת תיקי פיקוח והוצאת צווי הפסקת עבודה וצווי הריסה למבנים"¹⁷ (כלומר, אפילו לא הוצאו צווים כך שאין מה לדבר על מימושם).

ביישוב היהודי הסמוך, רחלים, הוכרז שטח כשטח צבאי סגור על מנת למנוע המשך בנייה של מבנים טרומיים ביישוב, ואילו כאן, לא ננקטו כל הליכי פיקוח ואכיפה והבנייה של בתי הפאר ממשיכה באין מפריע.

ביחס לטענת המדינה הקבועה, לפיה סדרי העדיפויות נתונים לשיקול דעתו של הגורם המוסמך בשטח, משיבים העותרים: "היות ולא ניתן לחלוק על כך שהריסת המבנים הבלתי חוקיים בשטח המאחזים בטלה בשישים ביחס לקצב הבנייה החדשה, הרי שמדובר הלכה למעשה בטענת שווא שנועדה לחפות על החלטה מודעת שלא לאכוף את חוקי הבנייה במאחזים..."¹⁸.

העותרים מצטטים את דו"ח היחידה המרכזית לפיקוח של המנהל האזרחי לשנת 2008 ובו נכתב: "שנת 2008 התאפיינה בהקפאה כמעט מוחלטת של מימוש אכיפה בכל הקשור לבנייה הבלתי חוקית הפלשתנית... משרדת מסר שלילי לאוכלוסייה ומאפשרת קביעת עובדות שיקשה עלינו להתמודד מולן". עוד טוענים העותרים כי בתגובותיה הרבות לבג"צ טוענת המדינה כי עדיפות גבוהה ניתנת לביצוע פעולות אכיפה כנגד מבנים שטרם אוכלסו, וזהו בדיוק המצב ביחס למבנים נשואי העתירה.

תשובת המדינה

באשר לבנייה הבלתי חוקית בכפר א-סאווייה, נפתחו 50 תיקי בב"ח מאז 1996, ומומשו שלושה צווי הריסה. יתר התיקים תלויים ועומדים בעקבות עתירות לבג"צ והוצאת צווי ביניים להפסקת פעולות האכיפה. זה המצב גם בכפר יתמא. באשר למבנים המופיעים בעתירה – מאז הגשת העתירה נפתחו תיקי בב"ח לשניים מתוכם, בהתאם לסדר העדיפות שנקבע מראש.

המדינה דורשת לדחות את העתירה בהתבסס על הטיעון המרכזי ולפיו בית המשפט לא מתערב בשיקול דעתן ובסדרי עדיפויותיהן של רשויות האכיפה וכן בשל כך שהעתירה כוללת ומציינת שלושה מבנים קונקרטיים ועוד אחרים שאינם מפורטים.

עתירת ימין:

יתמא 5377/09	
מס' ימים לתגובה מקדמית	63
צו ביניים	X
צו על תנאי	X
מספר ימים לדיון ראשון	64
מספר דיונים שהתקיימו	1
נשיא/ה בראשות ההרכב	X

עתירת שמאל:

רחלים 2295/09	
מס' ימים לתגובה מקדמית	30
צו ביניים	✓
צו על תנאי	~
מספר ימים לדיון ראשון	391
מספר דיונים שהתקיימו	1
נשיא/ה בראשות ההרכב	✓

17. סעיף 13 לעתירה
 18. סעיף 31 לעתירה
 19. סעיף 4 להחלטה
 20. סעיף 5 לנספח
 21. החלטה מיום 6.12.09, השופטת עדנה ארבל.
 22. החלטה מיום 21.12.09, השופטת עדנה ארבל.
 23. פסקאות 25-22 להודעת המדינה מיום ה-10.1.10
 24. החלטה מיום 14.2.10, הנשיאה ד. ביניש.
 23. סעיף 4 להחלטה
 24. סעיף 5 לנספח

עמונה – בג"צ 6357/05 תנועת 'שלום עכשיו' ואח' נגד שר הביטחון ואח'

רקע

עמונה הוא יישוב שהוקם בסמוך ליישוב עפרה לפני כ- 14 שנה ומתגוררות בו היום כ- 40 משפחות.

עיקרי העתירה

לטענת ארגון השמאל הקיצוני 'שלום עכשיו', שעתר למתן צווי הריסה לתשעה מבני קבע ספציפיים ביישוב עמונה, הבתים הוקמו על אדמה פרטית של פלשתינים. לעתירה שני ראשים: האחד – פינוי "הפולשים" והשני – אכיפת דיני התכנון והבנייה ביחס למבנים הבלתי חוקיים.

בדו"ח טליה ששון, שאותו מצטטים העותרים, מצויין כי היישוב עמונה נבנה על קרקעות פרטיות של פלשתינים, והגם שנטענה טענת רכישה לגבי מספר חלקות ביישוב, הרי שלא ברור למדינה היכן הן וכן לא הוגשה בקשה לרישומן²⁵.

משרד הבינוי והשיכון שילם עבור הקמת התשתיות סכום של 2,160,000 ₪ וכן אושר חיבור חשמל ליישוב.

בעת שהוגשה העתירה המבנים טרם אוכלסו ועל כן ביקשה 'שלום עכשיו' בגדרי העתירה גם את הוצאתו של צו ביניים למניעת אכלוס.

ההליכים בבג"צ

צו ביניים, כמובן, התקבל גם התקבל.

דיון בעתירה התקיים תוך פחות מחצי שנה ובמהלכו, בדינאמיקה המוכרת לכל מי שמצוי במסדרונותיו של בג"צ, הצליח הנשיא ברק להבהיר למדינה שבכוונתו להורות על הריסת המבנים ולגרום לה להתחייב לעשות זאת בעצמה בלוח זמנים מוגדר.

בג"צ אף דחה ניסיונות פשרה של הרגע האחרון שבכוחם היה אולי למנוע את האלימות ואת המחזות הקשים שנאלצה החברה בישראל לראות בפינוי האלים שביצעה המדינה תחת אילוצו של בג"צ.

היישוב עמונה

חרבתא – בג"צ 9533/06 התנועה לשמירת אדמות הלאום ואח' נגד שר הביטחון ואח'

רקע

בסמוך לכפר חרבתא, מצפון לעיר מודיעין-עילית, נבנתה שכונה ובה עשרה בתי קבע ומבנים נוספים. השכונה הבלתי חוקית חוברה לתשתיות ואף נסלל אליה כביש גישה, והכול בניגוד לחוק.

עיקרי העתירה

חרף העובדה שהוצאו צווי הריסה למבנים ועל אף פניות העותרים הרבות אל המנהל האזרחי בדרישה לאכוף את הצווים, הבנייה ממשיכה באין מפריע. העותרים מבקשים מבית המשפט להוציא צו על תנאי שיורה על הריסת המבנים וכן צו ביניים להפסקת העבודות ולמניעת איכלוס המבנים.

"עוד ניתן לראות בבירור כי במקום בוצעו עבודות תשתיות נרחבות, ולמעשה כלל המבנים בשכונה מחוברים כיום לתשתיות חשמל ומים. הביוב כמובן זורם באין מפריע בשטח הפתוח וגורם לנזקים אקולוגיים חמורים ובכלל זה פגיעה במי התהום של אקוויפר ההר המהווה את מקור המים העיקרי של תושבי המרכז²⁶... עקב סירובם המתמשך של המשיבים להעביר לידי העותרים את המידע על שכונה בלתי חוקית זו אין העותרים יודעים מי אישר, מי מימן ומי ביצע את עבודות התשתית באזור, אולם כפי שניתן לראות מצילומי השטח אין מדובר בחיבורים פיראטיים אלא בחיבורי קבע מסודרים וניתן להניח כי בתוקף תפקידו באזור ידע המשיב 3 [ראש המינהל האזרחי] על העבודות ויתכן כי אף אישר את ביצוען"²⁷.

העותרים נתלים אף בנימוק ביטחוני לנחיצות ההריסה – מיקומה של השכונה בסמוך לגדר ההפרדה באזור העיר מודיעין עילית: "השכונה הבלתי חוקית... מצמצמת..."

עתירת ימין:

חרבתא 9533/06	
מס' ימים לתגובה מקדמית	30
צו ביניים	X
צו על תנאי	X
מספר ימים לדיון ראשון	498
מספר דיונים שהתקיימו	1
נשיא/ה בראשות ההרכב	X

עתירת שמאל:

עמונה 6357/05	
מס' ימים לתגובה מקדמית	21
צו ביניים	✓
צו על תנאי	-
מספר ימים לדיון ראשון	195
מספר דיונים שהתקיימו	1
נשיא/ה בראשות ההרכב	✓

את השטח הסטרילי האמור לשמש מרחב ביטחון ולאפשר זמן תגובה סביר במקרה של אירוע פח"ע²⁸.

תשובת המדינה

המדינה מודה כי המבנים אינם חוקיים וכי הוצאו כנגדם צווי הריסה שטרם נאכפו. ביחס לחלק מהמבנים הרי שבוצעו בהם עבודות גם לאחר מתן הצו וחלקם אף אוכלסו.

טענתה המהותית של המדינה נסמכת על עצמאות שיקול הדעת של רשויות האכיפה ועל כך שבג"צ אינו נוהג להתערב בהן²⁹.

עוד טענה המדינה כי בטענה בדבר הסיכון הביטחוני הנשקף ממבנים אלו לעיר מודיעין עילית אין ממש וכי המרחק בין בתי העיר למבנים הוא כ- 850 מטר בקו אווירי. עוד טענה המדינה כי הוגשו על ידי תושבי השכונה תוכניות ובקשות להיתרי בנייה הנדונות בימים אלו על ידי רשויות התכנון. סיכומו של דבר, טענה המדינה, אין האכיפה במקום מצויה גבוה בסדר העדיפות.

ההליכים בבג"צ

צו ביניים, כמובן, לא ניתן (לרגע לא חשבנו אחרת...). דיון ראשון ואחרון בעתירה התקיים לאחר למעלה משנה וחצי ולאחריו נמחקה העתירה בהתבסס על העובדה כי הוגשו בקשות להיתר: "בנסיבות אלה, כאשר הבקשות תלויות ועומדות בפני גורמי התכנון ובפרט בהתחשב בכך שתפקיד האכיפה מוטל על רשויות האכיפה ולא על בית המשפט, אנו סבורים שהעתירה מיצתה את עצמה והיא נמחקת"³⁰.

הכפר חרבתא

נתיב האבות – בג"צ 8255/08 עלי מחמד עיסא מוסא ואח' נגד שר הביטחון ואח'

רקע

שכונה הסמוכה ליישוב אלעזר שבגוש עציון. השכונה הוקמה על קרקעות שבעבר הוכרזו אדמות מדינה אולם בעקבות עתירה לבג"צ נפתח הליך הסקר מחדש. עד היום לא הסתיים הליך הסקר, כך ששאלת הבעלות טרם הובררה סופית.

עיקרי העתירה

בגדרי העתירה דורשת תנועת השמאל הקיצוני 'שלום עכשיו' לפנות את הפולשים ולאפשר לעותרים גישה לעבד את אדמותיהם. עוד בשנת 2002 עתרו הפלשתינים כנגד הקביעה כי האדמות הן אדמות מדינה. תשובת המדינה היתה שהנושא נדון במערכת הביטחון אולם גם בחלוף שש שנים לא התקבלה תשובה סופית לגבי מעמד הקרקע. העותרים טוענים לפגיעה בזכויות הקניין, בחופש העיסוק ובפרנסתם.

תשובת המדינה

האדמות לא עברו הסדר רישום מקרקעין ולכן עדיין לא ברור האם הזכויות בקרקע אכן נתונות לעותר או שמדובר באדמות מדינה: "עמדת המשיבים היא כי

המאחז מצוי בתחום מקרקעין שמעמדם טרם הובהר באופן סופי, ולמעשה, לא ניתן לקבוע נחרצות ביחס לנוקדה כלשהי במאחז, האם תהא בסופו של יום אדמות מדינה או שמדובר באדמה פרטית"³¹.
בכל מקרה המדינה אינה חולקת על כך שהמאחז הוא בלתי חוקי, ואף הוציאה נגדו צווי הריסה, אולם, נסמכת על טענתה הקבועה בעתירות כגון אלו, טענה המדינה כי בית המשפט אינו נוהג להתערב בשיקולי רשויות האכיפה.

ההליכים בבג"צ

בסיומו של הדיון הראשון בעתירה, וככל הנראה נאמן ל'רוח המפקד' של הנשיאה שנתנה החלטה דומה מספר ימים קודם לכן בבג"צ חרשה (בג"צ 9051/05), פסק כב' השופט לוי כי על המדינה לקצוב לוחות זמנים לביצוע צווי הריסה במקום: "לא נוכל להסתפק בתגובה מעורפלת בדבר ביצוע צווי הריסה במועד לא מוגדר, שייקבע על פי 'סדר עדיפות' שטיבו לא הובהר. לפיכך מתבקשים המשיבים להציג בפנינו, בתוך 90 ימים, מסגרת זמנים ברורה לעניין ביצוע הצווים..."³².

שכונת נתיב האבות

חוסן – בג"צ 11113/08 התנועה לשמירת אדמות הלאום ואח' נגד שר הביטחון ואח'

רקע

בכפר חוסן שבגוש עציון נבנים בתי פאר בלתי חוקיים. צווי הריסה שהוצאו כנגד חלק מהם טרם מומשו.

עיקרי העתירה

"לפי הנתונים הקיימים בידי העותרים - ביחס לכל אחד מבתי המידות המפורטים לעיל לא נקטו המשיבים בצעדי אכיפה כלשהם"³³, על אף שמדובר בבתיים שבנויים על צירי תנועה מרכזיים (כביש 60 וכביש 375) ועל אף שלא פעם צירים אלו הפכו למוקדי אירוע חבלני.

בחלוף שנה מפנייתם, משלא השיבו הרשויות ומשלא נעשה דבר לאכיפת החוק, פנו העותרים לבג"צ. "רשויות האכיפה... נוקטות במדיניות ברורה ומוצהרת של אי אכיפת חוקי התכנון והבנייה. מדיניות זו נקלטה היטב בקרב תושבי המאחזים ואלו אינם נרתעים עוד מלהשקיע מיליוני דולרים בניית וילות ענק ובתי פאר שנראים כלקוחים מהאגדות"³⁴.

בעת שהוגשה העתירה היו המבנים עדיין בשלבי בנייה ועל כן בקשו העותרים גם צו ביניים למניעת המשך הבנייה ולמניעת איכלוס.

תשובת המדינה

בראשית תגובתה פירטה המדינה את פעולות האכיפה שננקטו כנגד המבנים נשוא העתירה - נפתחו עשרות

תיקי בב"ח ומומשו 34 צווי הריסה. שבעה תיקים נוספים ממתנינים לפסיקת בג"צ. טענתה המהותית של המדינה נסמכה גם כאן על עצמאות שיקול הדעת של רשויות האכיפה: "הפניית משאבי אכיפה ממוקדים דווקא לטיפול במבנים העומדים במרכז של עתירה זו, ולא לטובת טיפול במבנים אחרים שנבנו שלא כדין, הינה בבחינת התערבות בשיקול דעתם של רשויות האכיפה"³⁵.

ההליכים בבג"צ

צו ביניים, כמובן, לא ניתן. לגופם של דברים בג"צ לא מצא לנכון אפילו לקיים דיון בעתירה, וכך נדחתה העתירה ללא דיון: "תגובת המשיבים מלמדת כי אכן מתקיימים מאמצים לאכיפת דיני התכנון והבנייה במרחב הרלוונטי... בנסיבות אלה לא הוצגה בפנינו עילה להתערבות באופן הקצאתם של משאבי האכיפה... אין באמור כדי לשלול תחושת אי נחת מהמציאות המפורטת בעתירה - ובפרט מבתי מידות ההולכים ונבנים, מתוך אמונת בעליהם שחבר האכיפה אינה מונפת. לכך על הרשויות ליתן דעתן תדיר".

הכפר חוסן

עתירת ימין:

חוסן 11113/08	
מס' ימים לתגובה מקדמית	30
צו ביניים	X
צו על תנאי	X
מספר ימים לדיון ראשון	נדחה ללא דיון
מספר דיונים שהתקיימו	0
נשיא/ה בראשות ההרכב	X

עתירת שמאל:

נתיב האבות 8255/08	
מס' ימים לתגובה מקדמית	30
צו ביניים	לא התבקש
צו על תנאי	X
מספר ימים לדיון ראשון	300
מספר דיונים שהתקיימו	2
נשיא/ה בראשות ההרכב	X

27
33. סעיף 14 לעתירה
34. סעיף 22 לעתירה
35. סעיף 20 לתשובת המדינה

26
31. סעיף 7 לתשובת המדינה
32. מתוך פסק הדין
33. סעיף 14 לעתירה
34. סעיף 22 לעתירה
35. סעיף 20 לתשובת המדינה

קריית נטפים – בג"צ 6821/09 שלום עכשיו ואח' נגד שר הביטחון ואח'

רקע

15 מבני מגורים בתוך תחום תכנית המתאר של היישוב קריית-נטפים הסמוך לברקן שבשומרון.

עיקרי העתירה

לטענת העותרים, ובראשם תנועת השמאל הקיצוני 'שלום עכשיו', הבנייה במקום נעשית ללא היתרי בנייה, סותרת את תוכנית המתאר, ושניים מהמבנים אף בנויים על אדמות פרטיות של פלשתינים.

תוכנית המתאר של היישוב כולו פורסמה אך מעולם לא אושרה ורשויות האכיפה מתעלמות מתפקידן להגן על זכויות הקניין של הפלשתינים מתוקף החוק הבינ"ל. מכיוון שקצב הבנייה מהיר ויש חשש שהבתים יאוכלסו, העותרים מבקשים מבית המשפט להוציא צו ביניים וצו ארעי שמורה לעצור כל פעולה עד להתקדמות ההליך המשפטי.

תשובת המדינה

הבנייה נכללת בתחום תוכנית המתאר שהוגשה עוד בשנת 2000 אך טרם אושרה. בהתאם לחוק הירדני, הגיש מהנדס המועצה האזורית בקשה להיתרי בנייה עבור תוכנית שהופקדה וטרם אושרה, ועל כן יש חובה לדון בבקשה זו לפני החלטה האם להוציא צו הריסה. "בנסיבות אלה טרם בשלה העת לדון בסעדים המבוקשים על ידי העותרים בעתירה, וודאי שטרם בשלה העת לפעול לשם הריסת המבנים"³⁶.

ההליכים בבג"צ

על אף האמור בתגובת המדינה הורה כב' השופט רובינשטיין על **הוצאת צו ביניים** המורה להימנע מעבודות בנייה במבנים ומאכלוסם. לגופם של דברים הורה רובינשטיין למדינה לעדכן בתוך 60 יום לגבי התקדמות הדיונים באשר להיתרי הבנייה (מעניין איזו רשות תכנונית בארץ מכיר כב' השופט הנכבד שמסוגלת לסיים דיון בתכנית מתאר בתוך 60 יום... ימות המשיח ממש...).

היישוב קריית נטפים

ששת האתרים – בג"צ 6243/08 התנועה לשמירת אדמות הלאום ואח' נגד שר הביטחון ואח'

רקע

שישה אתרים שונים בהם מתקיימת בנייה בלתי חוקית: **טייבה** (בנייה חוצת קו-ירוק בסמוך לקו התפר), **אזור נווה דניאל** (אדמות מדינה בשטח התב"ע של היישוב נווה דניאל), **סמוך לצומת יקיר בשומרון** (בנייה על תוואי גדר ההפרדה שאילצה את שינוי התוואי לרעה), **ציר 60 סמוך לבית אומר** (על ציר ראשי תוך סיכון ביטחוני ובריאותי), **חירבת א-דיראת** (על ציר ראשי במקום בו בוצע פיגוע ירי ונרצחו 3 ישראלים), **צומת יו"ש הסמוכה לבית אל** (בניין רב-קומות על צומת ראשית, עקב ירי שבוצע בין היתר ממבנה זה נאסר הציר לתנועת ישראלים ונסגרה הכניסה הראשית ליישוב בית-אל).

עיקרי העתירה

בעתירה זו כללו העותרים שישה אתרים שונים בהם מתקיימת בנייה בלתי חוקית. לבנייה בכל אחד מששת האתרים משמעות חמורה אחרת, שאמורה, בהתאם לסדרי העדיפויות עליהם הצהירה המדינה בתשובותיה השונות לבג"צ, למקם אותה במקום גבוה בסולם העדיפויות של גורמי האכיפה, אולם אף על פי כן צווי ההריסה לא נאכפו ולו באחד מבין ששת האתרים. לטענת העותרים, התשובה הכללית של המדינה באשר לקביעת סדר עדיפות על פי קריטריונים קבועים אינה

יכולה לעמוד עוד, נוכח העובדה שששת האתרים הללו עונים על אותם הקריטריונים שהוצהרו אך למרות זאת דיני התכנון והבנייה אינם נאכפים בהם. "טענת העותרים היא כי מתן לגיטימציה גורפת למונח "סדר עדיפויות" בהקשר של אכיפת החוק על ידי המשיבה 3 [המנהל האזרחי] מעקרת מתוכן את הביקורת המנהלית על פעולותיה"³⁷.

תשובת המדינה

גם כיום, בחלוף כשנתיים ממועד הגשת העתירה, טרם הוגשה תגובת המדינה לעתירה, זאת מאחר והיא נדרשה לעשות זאת עד 7 ימים לפני הדיון והדיון המיוחל טרם התקיים...

ההליכים בבג"צ

עד היום, כמעט שנתיים ממועד הגשת העתירה, לא התקיים ולו דיון אחד בעתירה!! הבנייה הבלתי חוקית בכל ששת האתרים יכולה להימשך באין מפריע, דיון שאמור היה להתקיים בעתירה נדחה כבר שלוש פעמים ברציפות. בג"צ, כך נראה, אינו מייחס חשיבות רבה לעתירה. לא ייתכן, כמובן, שיש לכך קשר לזיהוי הפוליטי של מגישה... שפטו בעצמכם!

חירבת אדיר

עתירת ימין:

ששת האתרים 6243/08	
מס' ימים לתגובה מקדמית	676
צו ביניים	לא התבקש
צו על תנאי	~
מספר ימים לדיון ראשון	684
מספר דיונים שהתקיימו	0
נשיא/ה בראשות ההרכב	X

עתירת שמאל:

קריית נטפים 6821/09	
מס' ימים לתגובה מקדמית	30
צו ביניים	✓
צו על תנאי	X
מספר ימים לדיון ראשון	183
מספר דיונים שהתקיימו	1
נשיא/ה בראשות ההרכב	X

סוף דבר

במהלך דיון שהתקיים בבג"צ רחלים (בג"צ 2295/09), ביום ה-26 באפריל 2010, הביע עורך הדין המייצג את המשיבים, תושבי היישוב הישראליים והמועצה האזורית שומרון, את תמיהתו בפני הנשיאה בקול רם, באומרו כי אין הוא מצליח להסביר ללקוחותיו מדוע כשמדובר בבנייה בלתי חוקית של פלסטינים העתירות נדחות בשל סדר העדיפויות של המדינה בעוד שכשמדובר בבנייה יהודית הן נשארות תלויות ועומדות. תגובתה של הנשיאה לדברים הייתה "אני מאמינה שאדוני יודע מדוע...".

ובכן, אם עורך הדין יודע או לא, אין אנו יודעים. מה שבטוח הוא שאנו, וכמונו הציבור כולו, לא יודעים מדוע. ממצאי הדו"ח מעידים שאכן מגיע לנו הסבר בכדי שטיפת האמון האחרונה שעוד נותרה לנו במוסד החשוב הזה לא תתאדה.

"השוויון שומר על השלטון מפני השרירות. אכן, אין לך גורם הרסני יותר לחברה מאשר תחושת בניה ובנותיה, כי נוהגים בהם איפה ואיפה. תחושת חוסר השוויון היא מהקשה שבתחושות. היא פוגעת בכוחות המאחדים את החברה. היא פוגעת בזוהתו העצמית של האדם..."
בג"צ 953/87 פורז נ' עיריית תל-אביב, פ"ד מב(2) 309, עמ' 332.

פסק הדין הזה, שפתח את הדו"ח וגם מסיים אותו, מהדהד באוזנינו ואסור לו לתת לנו מנוח.

"השוויון שומר על השלטון מפני שרירות" - וכשהוא מופר משתלטת השרירות על רשויות האכיפה, ושלטון החוק הופך מערך עליון לכלי ניגוח פוליטי, מאבן יסוד בשיטת משטר מתוקנת וחפצת חיים למושג חלול וחסר ערך, קרדום לחפור בו לקידום אג'נדה פוליטית.

"אכן, אין לך גורם הרסני יותר לחברה מאשר תחושת בניה ובנותיה, כי נוהגים בהם איפה ואיפה" - אם ממצאי הדו"ח הזה אינם עולים כדי 'איפה ואיפה', לא נדע 'איפה ואיפה' מה היא. ואם אכן כך הוא, מה לנו כי נלין על קריסת מעמדו של בית המשפט העליון ועל אובדן אמון הציבור בו. בניה ובנותיה של החברה הישראלית, אלו המשתייכים לצד האחד של המפה הפוליטית, חשים מופלים פעם אחר פעם, ואכן, אין לך גורם הרסני מזה.

"תחושת חוסר השוויון היא מהקשה שבתחושות" - והיא קשה שבעתיים שעה שנוספת לה תחושת חוסר אונים, היות ומדובר בבית המשפט העליון, שעל פסיקותיו לא ניתן לערער ואת החלטותיו הפוליטיות לא ניתן להעמיד לביקורת בפני גורם אחר.

"היא פוגעת בכוחות המאחדים את החברה" - משום שהיא כבר מזמן אינה בעיה 'רק' של הצד המופלה. הפיכתו של בית המשפט העליון למוסד פוליטי שנוי במחלוקת ציבורית הסבה ומסבה פגיעה אנושה לחברה הישראלית ולמדינת ישראל כולה. היא שומטת את הקרקע מתחת למוסד השפיטה כולו ומתחת למעמדו של בית המשפט העליון בחברה דמוקרטית כצלע הכרחית לשמירה על הדמוקרטיה ועל ערכיה.

"היא פוגעת בזוהתו העצמית של האדם..." - ומכיוון שכאן לא באדם פרטי עסקינן, הרי שהיא פוגעת בזוהתה של החברה הישראלית כולה, כחברה דמוקרטית ושוויונית בה לכל אדם הזכות להתמודד על דעותיו במגרש הדעות הציבורי מבלי שהוא יופלה בשל כך לרעה בבקשו את יומו בבית המשפט.

הדו"ח שקראתם הוא כתב אישום חמור כנגד בית המשפט העליון וכנגד הקו שמובילה בו הנשיאה, דורית בייניש (ובגיבוי שאר שופטי העליון), בעניינים אידיאולוגיים ופוליטיים השנויים במחלוקת ציבורית.

בחוסר יכולתה של הנשיאה להפריד בין דעותיה האישיות לתפקידה כנשיאת בית המשפט העליון, מדרדרת השופטת בייניש את המוסד שבראשו היא עומדת אל פי תהום, פוגעת אנושות במעמדו ובתפקידו ושומטת את הקרקע מתחת לסמכותו העליונה.

האם תשכיל החברה בישראל להתעורר ולהציל את בית המשפט בטרם יהיה מאוחר?

ימים יגידו.

Conclusion

In the course of a session regarding Supreme Court case Rahelim (Supreme Court Case 2295/09) on April 26th, the attorney representing the respondents, the residents of the Israeli settlements and the Shomron Regional Council, expressed his surprise aloud in the presence of the president of the Supreme Court and stated that he is unable to explain to his clients why the petitions regarding illegal Palestinian construction are rejected by reason of the state's scale of priorities, but in the case of Jewish construction the petitions are considered binding and valid.

The president's response was: "I believe that the gentleman understands why..."

In any case, whether the attorney understands why or not, we do not understand. What is certain is that we, and the entire public, do not understand why.

Indeed, there is no more destructive force in society than the feeling of its members that they are being treated unfairly.

We, and most of the Israeli public, were not graced with that divine wisdom that was granted to Her Honor. We are not wise enough, nor are we sufficiently sagacious to understand her conduct. If Her Honor wishes to represent us as well, those simple people who dare to hold Right-wing opinions, she should graciously "go down to the people" and explain to us "why"!

The findings of this report indicate that we do indeed deserve an explanation. In order that the last drop of trust in that important institution that is still left not evaporate, the explanation had better be good and convincing...

"Equality guards government from arbitrariness": When this principle is violated arbitrariness overtakes the enforcement authorities, and the rule of law is transformed from a supreme value into a political club, from a foundation stone of proper government into an empty, worthless idea, a spade with which to dig in order to advance a particular political agenda.

"Indeed, there is no more destructive force in society than the feeling of its members that they are being treated unfairly": If the findings of this report do not show "unfair treatment": we have no idea what "unfair treatment" is. If that is truly the case, how can we complain about the collapse of the stature of the High Court and of the loss of the public's faith in this institution? The members of Israeli society,

those that belong to one side of the political divide, feel discriminated against time after time, and indeed, there is nothing more destructive than this.

"This feeling of inequality is among the worst of feelings": And it is seven times worse when combined with a feeling of powerlessness, since we are speaking of the Supreme Court whose decisions cannot be appealed and its arbitrary rulings cannot be held up to criticism of any other institution.

"It harms the ties that unite society": For quite some time this is not "only" the

problem of those who are being discriminated against. The transformation of the Supreme Court into a political institution under public debate caused and continues to cause mortal damage to Israeli society and the State of Israel. This pulls out the rug from beneath the entire judicial branch and from the High Court as an essential element that preserves democracy and its values in democratic society.

"It injures the individual's sense of personal identity": Since we are not dealing with one private individual here, this injures the identity of the entire Israeli society as a democratic and equal society where each individual has the right to stand up for his opinions in the court of public opinion without being discriminated against when he demands his day in court.

The report that you have read is a serious charge against the Supreme Court and against the approach led by President Dorit Beinisch in ideological and political matters under public debate.

Due to the president's inability to separate her personal opinions from her position as president of the High Court, Judge Beinisch is propelling the institution over which she presides towards the abyss, mortally harming its role and stature, and destroying the basis of its supreme authority.

Will Israeli society have the wisdom to wake up and save the Court before it is too late? Time will tell.

Weighting the Parameters

The fact that there occurred, according to all the parameters that were examined without exception, extremely discriminatory treatment – a serious and even encouraging attitude towards the petitions of the Left, and towards the petitions of the Right a contemptuous, not to say cynical attitude – does not leave room for doubt regarding the clear agenda that directs President of the Supreme Court Dorit Beinish, in this context. The only motive that we can provide to explain this gap is an ideological-political motive, that sees the Judea and Samaria regions as “occupied territory” and not parts of the Homeland, that sees the State of Israel as an “occupying power” and not as a nation returning to its land... after two thousand years of exile and redeeming it from its desolation, and sees the Palestinians as an “occupied and oppressed people” instead of as enemy that desires to destroy us and expel us from our ancestral home.

The only motive that we can provide to explain this gap is an ideological-political motive, that sees the Judea and Samaria regions as “occupied territory” and not parts of the Homeland, that sees the State of Israel as an “occupying power” and not as a nation returning to its land...

This ideological and political position is legitimate within the public and political debate in Israel, and the Israeli public has been divided over these issues for over a generation. However, it is wrong for the High Court to take for itself the authority to bypass the nation, to rule and make decisions consistently favorable to one side rather than to the other.

The acceptance of an extreme political

agenda as a basis for the Court’s conduct is a serious and improper interference in matters that are under public debate, and the resolution of those issues in a democratic society must be left in the hands of the people, their elected officials, the Knesset and the government.

From the time that a wave of petitions from the Left began to flood the halls of justice, voices have been heard saying that the petitions of extreme Left organizations against settlements are none other than a cynical attempt to use the legal system for purpose of political argument, taking the name of the rule of law in vain in order to advance ideological interests whose proponents have been defeated in democratic elections.

It can be claimed that using the Court is nothing other than a road bypassing democracy and through which a small minority in Israeli society attempts to force its position on the majority by bypassing the democratic process.

The report before you proves this as well as a thousand witnesses!

The fact that not one objective parameter can be found that points to the opposite conclusion, a single parameter that can balance the distorted and discriminatory treatment that the High Court grants the petitions coming from the different sides of the political fence – this fact cries out to the heavens and unfortunately does not permit

us to judge the Supreme Court favorably nor to provide excuses that satisfy the concerned mind and calm the troubled heart.

The prerogative that the High Court has taken for itself to arrive at a judicial decision regarding the attitude of the State of Israel towards the territories of Judea and Samaria, and to set a legal attitude towards the petitions that are presented before it, removes it from the national consensus and transforms it into an institution that is subject to debate and a political weapon.

This causes indescribable damage to the rule of law and the central position of judicial institutions in general and that of the Supreme Court in particular in democratic society.

It will take many years to restore the objective and clean image of the High Court and the faith of the public in it. It will take many years in order to restore this important institution to its proper place and function. Nevertheless, better late than never.

Palestinian village of Gaba

Israeli settlement in Migron

Issuing Orders Nisi (Conditional Court Orders)

After a court session has been held on the petition, and the Court has the opportunity to evaluate the claims of both parties, two alternatives lie before the Court: one, to deny the petition and decide that the claims that were raised are not correct or do not justify the Court’s interference, the second, to issue an order nisi – a conditional court order. The issuance of an order nisi does not necessarily mean that the Court has ruled in favor of the petition (if it were to do so the order would be absolute and not conditional), but this definitely does signal to the respondents (in these cases, the government) dissatisfaction of the Court with their conduct and the intention to examine the issue closely, intervene and arrive at a ruling on the petition.

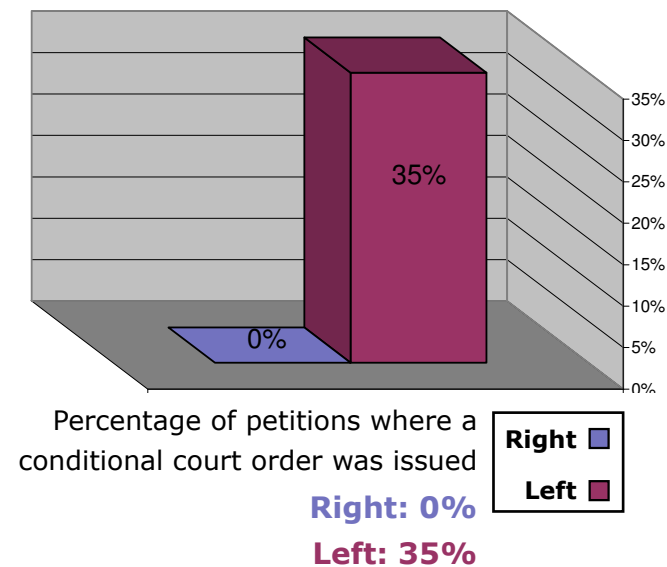
The issuance of a conditional court order expresses a demand to the respondents that they closely examine their conduct as well as the need to change it, or provide more detailed explanations to the court.

This stage is connected to the discussion of the merits of the claims, although as mentioned, it does not denote a final ruling.

As such, it can be defined as the interim impression of the court after discussion of the first level of the petition.

In this context as well we are surprised to see, that in regard to all the petitions of the Right, the Court did not find it proper to issue an order nisi that would require the government to examine its conduct in reference to enforcing the law in cases of illegal Palestinian building, or to offer explanations for this, in 35% of the petitions of the Left that were discussed, the Court found it proper to issue a conditional order (and in most of these cases, as mentioned, the president of the Supreme Court was presiding.)

Here too, in the face of such extreme and clear statistics it is impossible to ascribe the difference to relevant criteria. We are discussing nearly identical petitions in reference to their legal characteristics and the judicial and administrative questions that they raise, as well as their factual characteristics. The only difference is the identities of the claimant and the respondent.

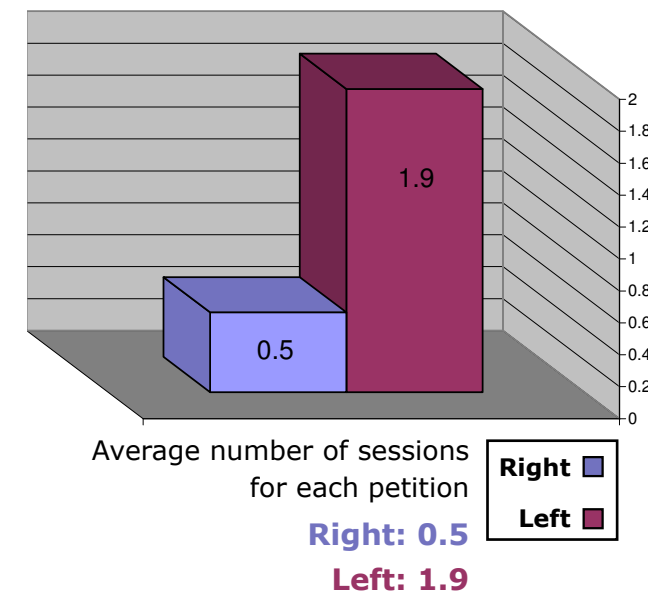
Number of Sessions Held before Reaching a Verdict

Perhaps this parameter, more than any other, reflects the importance that the Court ascribes to the petition and issues under discussion, as well as its desire to continue being involved in dealing with it and following developments in the situation. The burden that the Court faces does not permit it to dedicate many hours of valuable judicial time to every issue coming before it. Because of this, only important petitions merit many sessions. In the case of petitions of secondary importance, under the best circumstances, a verdict is arrived at after one court session.

Amazingly, while many of the petitions of the Left merited two, three, four and even five court sessions, and the Court’s involvement in them stretched out over several years, in the case of the petitions of the Right, not one merited more than one session. The

average number of judicial sessions held in the petitions of the Left was 1.9 sessions per case. Regarding the petitions of the Right .5 sessions were held on the average. The gap stands at nearly 4 times the number of sessions!

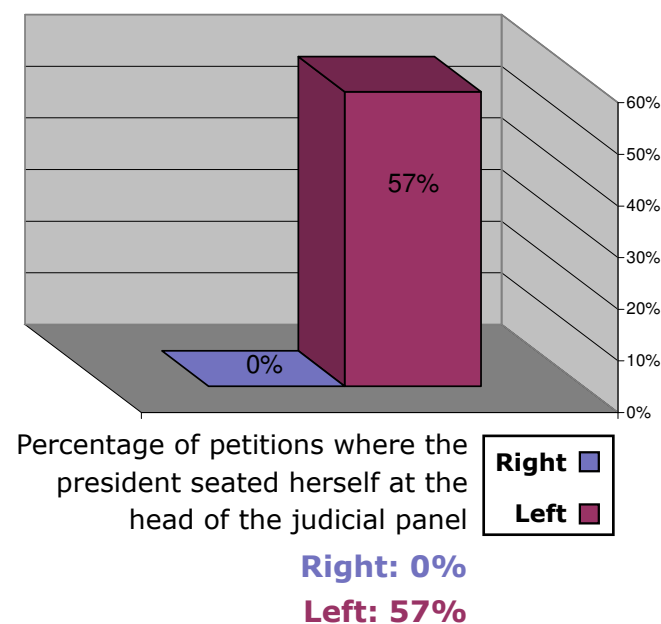
Moreover, two of the petitions of the Right were rejected by the Court on the basis of the written word alone, without any opportunity for the petitioners to present their claims orally and for the Court to dedicate a single session to them. In the case of three of the Right’s petitions no court session has been held as yet, even though a year and a half has passed since they were tabled! On the basis of this evidence it is difficult to maintain that the High Court considers the claims raised in the petitions of the Right worthy of consideration.

The Make-up of the Court

After receiving the preliminary response of the respondents and making the decision to issue a temporary order, the petition goes before a panel of three judges. The decision regarding the make-up of the court ruling on any petition is made by the court secretary, and the most common claim in reference to this is that the court's make-up is set according to considerations of efficiency alone – the cases are assigned according to the schedule of the Court, the on-duty turns of the judges, their fields of expertise, etc – relevant professional considerations. However, this claim cannot stand in face of the unambiguous findings of this report. While Supreme Court President Dorit Beinish was not part of the panel in any of the petitions of the Right, in eight out of fourteen(!) petitions of the Left she stood at the head

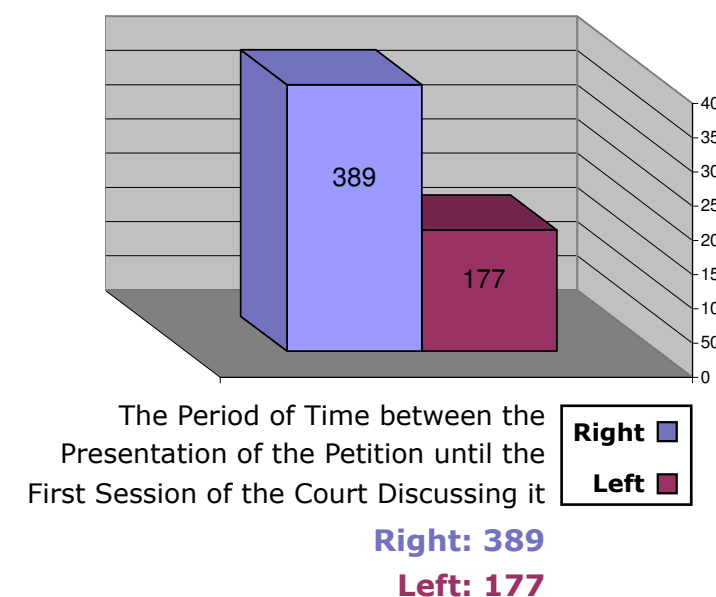
of the panel. These statistics, approximately 60% vs. 0%, cannot be attributed to chance and cannot be explained by considerations of efficiency or work schedules. There is only one possible explanation: in the light of the great importance that the president regards the petitions of the Left against Jewish settlement, and in light of her desire to be the one who sets the tone and policy in dealing with these petitions, the president reserves these sessions for herself. Thus she can ensure the "devoted care" that suits her outlook and her attitude towards Jewish settlement in Judea and Samaria. Understandably, she ascribes no importance to the petitions of the Right against the Palestinians, therefore she leaves these to her judicial colleagues.

Average number of days before the first session was held

As aforementioned, after the petition is tabled and the preliminary response is received, a decision is made regarding a temporary court order (when this is requested), and then a date is set for ruling on the petition. The date set is meant to strike a balance between the burden of cases upon the court and the importance of the issue being ruled upon and the urgency of reaching a decision or making progress towards the next stage¹. This means to say that regarding an issue that the court considers important a date will be set at the earliest opportunity, as compared to an issue that the Court regards as secondary in importance, in which case the court session will be postponed to a later date because of the burden of court cases. Here as well, the report's findings relating to this parameter leave no doubt as to the vastly different degrees of importance that the Court ascribes to the various petitions.

While the average number of days from the presentation of the petition until the first court session relating to the petitions of the Left is 177 days, regarding the petitions of the Right the average number of days is 389. This inexplicable gap is more than double! The only explanation is that while the Court considers the petitions of the Left to be very important and urgent, the petitions of the Right are treated with what can only be described as manifest contempt. We emphasize once again that this occurs at a stage before the Court discusses the various claims. In this case the Court has no criteria, nor can it have any criteria, to assess the merits of the claims of either party. Therefore it is impossible to attribute this discriminatory treatment to legal nuances.

(1) Sometimes a ruling is reached immediately and at other times the process is lengthy and involves several sessions, between which the parties are required to take certain steps, to update the court and to receive instructions regarding the next stage. This can be repeated a number of times.

The Number of Days set by the Court for a Preliminary Response

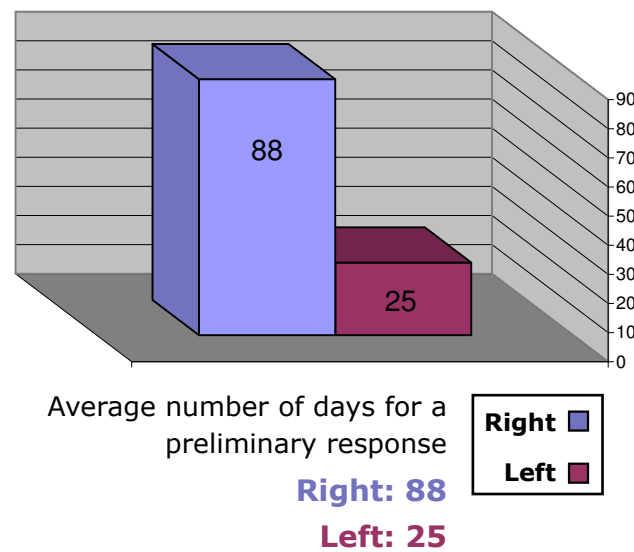
The first decision that the Court must make from the moment that a new petition is tabled is the setting of a date by which the respondent, chiefly the state, must respond with the preliminary response to the claims raised by the petitioners.

The period of time given to offer a preliminary response is a function, for the most part, of the importance and urgency that the judge who has received the petition (the judge on duty at that time) regards the issue to be decided. The treatment of the petition in this context is determined by the judge's first impression upon reading it. This means to say that in the case of a petition that the judge considers important and urgent, a limited number of days will be set to allow a response, and thus expression is given to

the seriousness that the Court ascribes to the issue. The reverse is true as well.

From the report's findings we see that in the case of the petitions of the Left an average of 25 days was granted for a preliminary response, but in the petitions of the Right the average number of days allowed for a response was 88 days. The gap stands at a ratio of 3 to 1.

The significance of these findings is that while the petitions of both sides deal with identical legal issues and are based on an identical factual foundation, the preliminary and basic treatment of the petitions of the Left, as expressed by the time set to offer a response, is much more serious than is accorded to the petitions of the Right.

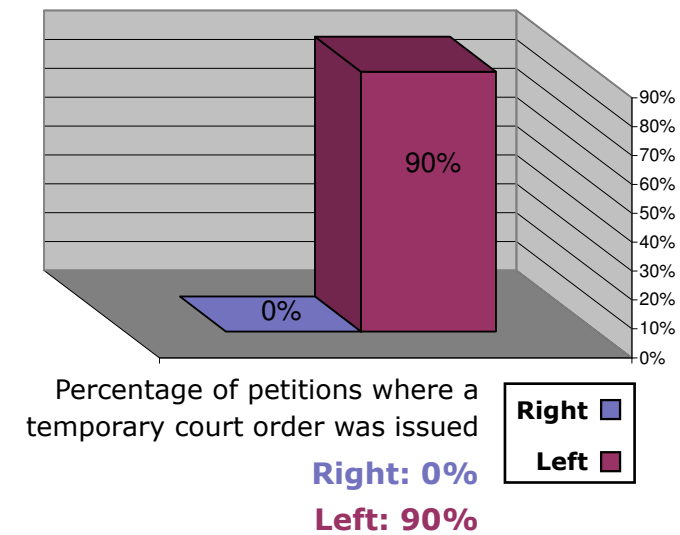
Issuing a Temporary Court Order

The next decision the Court must make when a petition is tabled is whether a temporary court order should be issued until the final decision is made on the petition. The decision regarding issuing a temporary court order is made in a preliminary stage, before the claims of the two sides are heard, and it goes without saying, before the claims are evaluated in depth. As a result of this, this decision is taken based on the importance and weight that the Court ascribes to the issue at first glance, even before any discussion takes place regarding the merits of the claims of either party.

The test that is used to determine whether a temporary court order should be issued is the "balance of convenience", that is: which side has less to lose from the issuing of a temporary court order or from refraining to do so. This means to say, if the Court's first impression from the claims of both parties is that the petitioner's claims are stronger and more convincing than those of the

respondent, it will tend to rule on issuing a temporary court order. The reverse is the case as well.

The findings of this report show that in all of the petitions of the Right the Court never once issued a temporary court order, while in every instance that the petitioners of the Left requested a temporary court order, the order was issued except in one case. 90% acceptance of the Left's requests as compared to 0% acceptance of the requests coming from the Right! This is despite the fact that the petitions and the substantive claims of the state in its response to them were identical in terms of the facts and the legal issues raised. This is clearly a result of the prejudices that the High Court justices bring with them to the sessions, influencing the fundamental treatment accorded to the claims of the petitioners and the rights that those who allegedly build illegally either have or do not have.

Findings Chart

In order to determine whether the Court treats petitions presented by the Right differently from those presented by the Left, a comparison was made within the framework of this report according to fixed parameters, most of them relating to the procedural aspect of the process.

The results are presented here as they are, in the beginning as a summary in table form, followed by an explanation of the main findings according to the various parameters and, finally, detailing examples of eight pairs of "mirror petitions", compared one to another.

Petitions presented by the Left	Place	Case	Plaintiff	No. Days to Preliminary response	Temp. Order	Order Nisi	No. Days before 1st Session	No. of Sessions	President Presiding
	Amona	6357/05	Shalom Achshav	21	✓	-	195	1	✓
	Haresha and Yuval	9051/05	Shalom Achshav	60	✗	✓	61	3	✓
	Kiryat Sefer	143/06	Shalom Achshav	14	✓	✓	8	5	✗
	Migron	8887/06	Shalom Achshav	21	Not requested	✓	102	4	✓
	N'tiv HaAvot	2817/08	Shalom Achshav	22	✓	-	30	1	✗
	Ofra	5023/08	Yesh Din, B'Tselem	10	✓	✓	33	3	✓
	N'tiv HaAvot	8255/08	Shalom Achshav	30	Not requested	✗	300	2	✗
	N'tiv HaAvot	8258/08	Shalom Achshav	30	not requested	-	230	1	✗
	Beit-El (Artis)	9060/08	Palestinians	35	✓	~	41	2	✓
	Amona	9949/08	Palestinians	30	Not requested	✓	520	1	✓
	Rahelim	2295/09	Yesh Din	30	✓	~	391	1	✓
	Halamish	3899/09	Shalom Achshav	7	✓	~	363	0	✓
	Kokhav Ya'akov	6505/09	Palestinians	16	✓	~	20	1	✗
	Kiryat Netfim	6821/09	Shalom Achshav	30	✓	✗	183	1	✗
Average/%			25	90%	35%	177	1.9	57%	

Petitions presented by the Right	Place	Case	Plaintiff	No. Days to Preliminary response	Temp. Order	Order Nisi	No. Days before 1st Session	No. of Sessions	President Presiding
	Bir Zeit	1161/06	Anahnu al HaMapa	21	✗	✗	403	1	✗
	Mizra'at al Kiblia	2115/06	Anahnu al HaMapa	30	✗	✗	372	1	✗
	Harbeta	9533/06	Admot HaLeom	30	✗	✗	498	1	✗
	Hirbet Adira	8500/07	Admot HaLeom	166	✗	✗	173	0	✗
	Six Places	6243/08	Admot HaLeom	676	Not requested	~	684	0	✗
	Hussan	11113/08	Admot HaLeom	30	✗	✗	Dismissed without session	0	✗
	Dir Debuan	72/09	Admot HaLeom	9	✗	~	555	0	✗
	Jeb'a	433/09	Admot HaLeom	19	✗	~	545	0	✗
	Silwad	702/09	Admot HaLeom	30	✗	~	538	1	✗
	Yatma	5377/09	Regavim	63	✗	✗	64	1	✗
	Mishor Adumim	7264/09	Regavim	12	✗	✗	60	1	✗
	Al Bira	8788/09	Regavim	30	✗	~	No session scheduled	0	~
Husan	10424/09	Regavim	30	✗	✗	Dismissed without session	0	✗	
Average/%			88*	0%	0%	389	0.5	0%	

* Exception: If we remove the extreme data (676 days for preliminary response) of the petition of the Six Places, the average number of days in the petitions of the Right reaches 39.

- ✓ The court order was granted at the request of the petitioners; the president of the court presided at the head of the judicial panel.
- ✗ The court order was not issued; the president of the court did not participate in the judicial panel.
- Irrelevant: The state committed itself to destroying the houses.
- ~ The judicial process did not reach this stage.

Principle Findings

The petitions presented by the Right and the Left were compared, as mentioned, on the basis of fixed and unambiguous parameters. Before you are the findings according to the

different parameters, in the chronological order of the treatment of a petition from the moment that it is presented until a judgment is made.

	No. Days to Preliminary response	Temp. Order	Order Nisi	No. Days before 1st Session	No. of Sessions	President Presiding
Petitions presented by the Left	25	90%	35%	177	1.9	57%
Petitions presented by the Right	88*	0	0	389	0.5	0%

Palestinian village of Bir Zeit

Israeli settlement in Halamish

Introduction

In recent years, and as part of the trend of the increasing involvement of the High Court with the activities of the executive branch, a wave of petitions against illegal construction in Judea and Samaria has washed over us. Some of the petitions are presented by Leftist organizations and are directed against Israeli settlement (henceforth: petitions of the Left) and some come from nationalist-Zionist organizations and are directed against illegal building in the Palestinian sector (henceforth: petitions of the Right).

Actually, it is possible to refer to these as "mirror petitions", since both types are based on the same factual basis, and both raise the same legal questions.

The resulting picture presented in this report is enough to give sleepless nights to anyone who values Israeli democracy.

All the petitions are directed against the law enforcement authorities in Judea and Samaria (the Civil Administration), and the principle claim is that the authorities refrain from fulfilling their obligation to enforce the law in the field of illegal construction.

In terms of the legal questions raised by the petitions, the primary issue is for the Supreme Court to rule whether there is cause for interference in the considerations of the executive authorities or whether their decisions are within reasonable bounds. If it is decided that there is cause for judicial intervention, the court moves into the next level of investigation: investigating the matter according to its own merits

and reaching a decision according to its own judgment. In this report you will find a summarized survey of the way that the court relates to the many petitions that have been placed before it lately from both sides of the political fence between the years 2005 and 2009. The resulting picture presented in this report is enough to give sleepless nights to anyone who values Israeli democracy.

The treatment of the petitions by the court is evaluated in this report according to identical, objective and measurable parameters. From the findings it is clear that while the petitions of the Left are given serious and stringent treatment, the petitions presented by those who are identified with the Right are treated with disregard and a lack of seriousness.

In the report, fixed parameters are employed: the length time allowed for a response, the number of court sessions held and the span of time between each session, the make-up of the court and the issuing of temporary court orders and orders nisi.

The report focuses on the procedural components of the process, since these components are present in the process even before the various issues of the case have been investigated in depth. It is these components that reflect the starting point and basic position from which the judges approach the case. Because of this we cannot

attribute the enormous differences reflected in the report to learned legalistic nuances, and the result, as was mentioned, is grave and disturbing.

We are not speaking of one petition, or two or even three. In this report sixteen identical petitions regarding illegal construction in Judea and Samaria in recent years are presented, "mirror images" that have all been tabled in the recent past, and all point to the same discriminatory trend. It seems that not one of the judges makes even the smallest attempt to hide this.

It is impossible to attribute this to chance, or to the varying opinions of different judges. The facts described in the report point towards a consistent and conscious policy led by the president of the High Court, Judge Dorit Beinisch. This is a policy based on a political world-view, set in motion by her and clearly dictating a different and discriminatory approach between Right and Left, between those who support settlements and those who oppose them.

In an era in which the Supreme Court appropriates more and more authority to interfere with the workings of the legislative and executive branches, these blatant political overtones, expressed in the decisions and rulings of the judges, are cause for great concern.

In an era in which the Supreme Court appropriates more and more authority to interfere with the workings of the legislative and executive branches, these blatant political overtones, expressed in the decisions and rulings of the judges, are cause for great concern. They effectively turn the High Court

into a weapon in the hands of one particular side of the political map.

It is impossible to expect the public to have faith in its judges if they permit themselves the right to side with one political camp in such a blatant manner, to harness the judicial cart and the mandate that they were given to its benefit, and to cynically transform the rule of law into a one-way club for one side to use against the other.

The report before you serves as a warning signal that calls us as a society to "Stop"! One moment before the Supreme Court loses its legitimacy, one moment before the crack in the public's trust becomes an unbridgeable gap, one moment before we fall into the abyss that will mortally wound the rule of law and create irreparable damage to Israeli democracy. Everyone who values Israeli democracy, and no less – whoever values the essential role of the Supreme Court in democratic society, must stand before the painful data found in this report, evaluate it honestly and professionally and reach the necessary conclusions.

It is our hope that those required to do so will perform the necessary soul-searching and restore the High Court to its proper position in a democratic society – the refuge and succor for every citizen without regard to religion, race or gender, regardless as well of political, ideological or sectoral affiliation.

The Regavim Movement

A social movement for preserving Israel's land and national properties.

The movement works to prevent illegal takeover of state lands and preserving proper administration in all areas having to do with land policy of the State of Israel.

The movement works on the social, parliamentary and judicial level, through publishing articles, public reports, research and taking legal action. This work is carried out in order to advance the goals of the movement and to bring about the returning the Zionist vision to its leading position in setting day to day policy in the State of Israel.

The Zionist vision, as the Regavim movement sees it, is first and foremost a Jewish vision, full of confidence and faith, but at the same time it is a human movement, both just and ethical, that, in part, expresses itself through virtuous behavior and the rules of proper administration.

Writing and editing: Betzalel Smotrich, Einat Korman

Legal Counsel: Attorney Amir Fisher

Photography, investigation and data: Ovad Arad

English translation: Nahum Schnitzer – 052-2674-672

Graphic design: Efrat Itzuvim – 02-993-3423

Cover picture: Right- Destruction of homes
of Israeli settlement in Amona.

Left- Illegally built villa
in the Palestinian village of Husan

Published by:

Regavim Movement
(Registered not-for-profit organization)
P.O.B. 44439, Jerusalem 91443
Tel.: 02-6560303
Fax: 02-6560363
office@regavim.org
www.regavim.org

Forward

Equality is a basic value in democratic society, "that the legal system of every democratic state, by virtue of justice and fairness, aspires to put into practice..." (Chief Justice Agranat, 10/69 [13], p. 35)...The necessity to ensure equality is natural to man. This is based on considerations of justice and fairness. One who wishes to have his rights recognized must acknowledge the right of others to similar recognition. The need to uphold equality is vital to society and to the social contract upon which society is built. Equality guards government from arbitrariness. Indeed, there is no more destructive force in society than the feeling of its members that they are being treated unfairly. This feeling of inequality is among the worst of feelings. It harms the ties that unite society. It injures the individual's sense of personal identity.

Equality touches upon all areas of life and of government. Therefore we should maintain equality among people of varying religions, nationalities, ethnic groups, races, parties, viewpoints, bodies and groups... We learn about the need to uphold equality in Israel from a number of sources. The first among them is Israel's Declaration of Independence: "Complete social and political equal rights will prevail for all citizens, regardless of differences in religion, race or gender."

In addition to this source, the democratic character of the state demands the realization of the principle of equality...

Supreme Court ruling 953/87, Poraz vs. Tel Aviv Municipality, P.D. MB(2) 309, p. 332.

There are no better words than these, the words of the Supreme Court judges themselves, to raise questions about their own behavior in matters regarding the rule of law and human rights in Judea and Samaria.

In the report before you, facts are revealed that speak for themselves, and they do this better than any explanation, analysis or commentary that could be added to them.

Read it and judge for yourselves.

ON THE PERVERSION OF JUSTICE

Is Israel's Supreme Court Indeed
the Last Refuge of the Citizen?

The Regavim Movement
Tamuz 5770 - June 2010

Illegally Palestinian Built of Husan | Destruction of Israeli Homes in Amona

